

LUNDS
UNIVERSITET

Mellan riktlinjer och magkänsla

En sociologisk studie om ingripandepolisers riskbedömning
och handlingsutrymme vid ärenden om våld i nära relation

Sociologiska institutionen

Adina Visintin & Wilma Olsson

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Vårterminen 2026

Handledare: Cecilia Nordquist

Förord

Först vill vi rikta ett stort tack till vår handledare, Cecilia Nordquist, vars vägledning, konstruktiva kritik och uppmuntran har varit ett fint stöd genom hela processen. Tack för ditt tålamod och din tid som hjälpt oss att utveckla och fördjupa vårt arbete.

Vi vill även tacka de lärare på Kriminologiprogrammet vid Lunds universitet som under de senaste tre åren har försett oss med de teoretiska och metodologiska verktyg som krävs för att färdigställa denna kandidatuppsats.

Ett särskilt stort tack till de fem poliser i Region Syd som tagit sig tid att dela med sig av sina berättelser och erfarenheter. Utan er medverkan och ert förtroende hade denna studie inte varit möjlig. Ni gör ett oerhört viktigt och avgörande arbete i mötet med våld i nära relation.

Slutligen vill vi rikta en tanke till alla de som lever med våld i nära relation. Ni ska veta att ni inte är ensamma, att våldet aldrig är ert ansvar och att det finns hjälp att få.

Lund, 2026

Adina Visintin & Wilma Olsson

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
Avdelningen för sociologi

Abstrakt

Arbetets art: Kandidatuppsats

Sidantal: 45

Titel: Mellan riktlinjer och magkänsla: En sociologisk studie om ingripandepolisers riskbedömning och handlingsutrymme vid ärenden om våld i nära relation

Författare: Adina Visintin & Wilma Olsson

Handledare: Cecilia Nordquist

Datum: 22/5-2026

Våld i nära relation är ett omfattande samhällsproblem som ofta sker bakom stängda dörrar. Detta innebär att ingripandepolisen som första instans har en avgörande roll i att bedöma risker utifrån ofta begränsad eller motsägelsefull information. Syftet med denna uppsats är att ur ett sociologiskt perspektiv undersöka hur risk konstrueras, tolkas och förstås av ingripandepoliser, samt hur deras handlingsutrymme används och förhandlas i samband med beslut om risk i ärenden om våld i nära relation. Studien har en kvalitativ forskningsdesign med ett abduktivt arbetssätt och bygger på empiriskt material från semistrukturerade intervjuer med fem ingripandepoliser verksamma i Region Syd. De teoretiska utgångspunkterna utgörs av den rättssociologiska distinktionen mellan *law in books* och *law in action* samt symbolisk interaktionism med särskilt fokus på begreppen *definitionspraktiker* och *joint action*. Resultaten visar att riskbedömning inte framstår som en mekanisk tillämpning av givna regler, utan som en aktiv social konstruktion där polisen genom interaktion på plats tolkar sinnesstämningar, kroppsspråk och miljön för att skapa mening. Analysen synliggör att handlingsutrymmet fungerar som en oundviklig och nödvändig brygga för att omsätta formella riktlinjer till praktisk handling, men att detta utrymme i den operativa verkligheten påverkas av faktorer som organisatorisk kontroll, resursbrist, språkliga barriärer och polisens motivation.

Nyckelord: Våld i nära relation, riskbedömning, ingripandepolis, handlingsutrymme, *law in books*, *law in action*, symbolisk interaktionism.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte och frågeställning.....	6
2. Tidigare forskning.....	7
2.1 Det proaktiva skiftet.....	7
2.2 Begreppet risk som social konstruktion.....	8
2.3 Handlingsutrymme i polisiär praktik.....	9
2.4 Spänningen mellan formella riktlinjer och praktisk tillämpning.....	11
3. Teoretiska utgångspunkter.....	12
3.1 Law in books & law in action.....	13
3.2 Symbolisk interaktionism.....	14
4. Metod och material.....	15
4.1 Forskningsdesign och metodologiskt förhållningssätt.....	15
4.2 Datainsamling.....	16
4.3 Urval.....	17
4.4 Avgränsningar.....	18
4.5 Analysmetod.....	18
4.6 Etiska överväganden.....	19
5. Analys.....	21
5.1 Den formella ramen.....	21
5.2 Att läsa det osynliga - Risk som social konstruktion.....	25
5.3 Det reglerade handlingsutrymmet: Mellan magkänsla och organisatorisk kontroll.....	31
5.4 Komplexitet och barriärer i frontlinjen.....	35

6. Avslutande diskussion.....	40
--------------------------------------	-----------

7. Referenslista.....	43
------------------------------	-----------

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Våld i nära relation är ett omfattande samhällsproblem som medför betydande konsekvenser för såväl individer som för samhället i stort (Socialstyrelsen, 2024). Begreppet omfattar brott där gärningspersonen har eller har haft en nära relation till den utsatta, exempelvis genom äktenskap, samboförhållande eller gemensamma barn. Även relationer inom familjen, såsom mellan föräldrar, barn och syskon, inkluderas i begreppet (Polisen, 2025). Våldet kan ta sig flera uttryck, däribland fysiskt, psykiskt, sexuellt eller ekonomiskt (Brå, 2024, s. 16). Enligt Brottsförebyggande rådet utsattes 13,6 procent av befolkningen i åldrarna 16-84 för någon form av våld i nära relation under 2022 (Brå, 2024, s. 8). Även om både kvinnor och män drabbas är utsattheten högre bland kvinnor, som dessutom oftare utsätts för upprepat och mer allvarligt våld (Socialstyrelsen, 2024).

Våld i nära relation är dock ett område som präglas av ett betydande mörkertal, där en majoritet av fallen aldrig kommer till polisens kännedom (Polisen, 2026). Eftersom våldet många gånger utspelar sig i det privata, bakom stängda dörrar, kan det förbli oupptäckt under en lång tid innan det uppmärksammas av myndigheter eller omgivningen (Polisen, 2025). Den som utsätts tvekar dessutom ofta inför att göra en polisanmälan, vilket kan bero på känslor för förövaren, gemensamma barn, rädsla för hämnd eller bristande tillit till myndigheter. Upplevelser av skuld, skam eller normalisering av våldet kan dessutom leda till att situationen bagatelliseras eller att hjälp inte söks (Polisen, 2025). Våld i nära relation äger ofta rum i hemmet, en plats som bör förknippas med trygghet. Detta gör det dock inte till en privat angelägenhet, utan det är kriminella handlingar som ska förebyggas, stoppas och lagföras. För att detta ska lyckas krävs ett gemensamt samhällsengagemang, där polis, socialtjänst, civilsamhälle och andra myndigheter samverkar (Polisen, 2025). Problematiken har uppmärksamrats på nationell nivå, bland annat genom regeringens strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin är en del av jämställdhetspolitiken och syftar till att stärka skyddet för våldsutsatta samt betona förövarens ansvar för våldet (Socialstyrelsen, 2019). Sammantaget illustrerar detta ett behov för den aktuella studien.

Våld i nära relation blir många gånger först synligt när polis tillkallas till platsen.

Ingripandepoliser är ofta de första som anländer till ärenden om våld i nära relation, vilket ger dem en avgörande roll i det initiala arbetet. En kärnuppgift för ingripandepoliser är att

genomföra riskbedömningar på plats för att avgöra sannolikheten för fortsatt eller eskalerat våld (Belfrage m.fl., 2012, s. 65). I den operativa verkligheten möter polisen komplexa och pressade situationer med begränsad eller motsägelsefull information, vilket gör dessa bedömningar särskilt utmanande. Detta aktualiserar begreppet handlingsutrymme, vilket i denna studie definieras som det utrymme för tolkning och professionellt omdöme som uppstår när poliser ska omsätta formella lagar och riktlinjer till praktiskt handlande (Turner & Rowe, 2026, s. 72-73). Handlingsutrymmet innebär att polisens bedömningar inte enbart baseras på formella riktlinjer, utan att de även påverkas av faktorer som yrkeserfarenhet, intuition och situationsdynamik (Trujillo & Ross, 2008, s. 454-455).

Våld i nära relation utgör ett särskilt intressant område för att studera risk, eftersom dessa situationer ofta utspelar sig i en privat miljö där risk inte är omedelbart synligt (Polisen, 2026). Genom att studera ingripandepolisers berättelser ämnar studien därmed till att belysa hur risk formas och ges mening i spänningen mellan formella riktlinjer och det praktiska samspelet på plats. Valet att utföra semistrukturerade intervjuer med ingripandepoliser motiveras av deras unika position i frontlinjen, där deras handlingsutrymme och bedömningar under det första ingripandet är direkt avgörande för vilka åtgärder som görs. Det är i detta fält, där standardiserade krav möter polisens professionella omdöme vid det första ingripandet, som denna studie tar sin utgångspunkt.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att ur ett sociologiskt perspektiv undersöka hur risk konstrueras, tolkas och förstås av ingripandepoliser vid ärenden om våld i nära relation. Studien avser att belysa hur polisens handlingsutrymme används och förhandlas under den första insatsen, i spänningen mellan myndighetens formella riktlinjer och den operativa verklighet som polisen möter i fält. Genom att fokusera på polisens egna berättelser vill vi bidra med kunskap om hur bedömningar av risk tar form i mötet med inblandade parter, samt hur utrymmet för professionellt omdöme påverkar beslutsfattandet i frontlinjen.

Uppsatsens syfte uppnås med hjälp av följande frågeställningar:

- Hur konstruerar och tolkar ingripandepoliser begreppet “risk” i ärenden om våld i nära relation?

- Hur används och förhandlas ingripandepolisers handlingsutrymme i samband med beslut om risk i ärenden om våld i nära relation?

2. Tidigare forskning

Den forskning som presenteras i detta avsnitt har samlats in genom en riktad sökning i Lunds universitetsbiblioteks söktjänst, Finn, och identifierades med hjälp av bland annat sökorden “risk assessment”, “police”, “intimate partner violence” och “police discretion”. Utifrån detta urval har den tidigare forskningen gällande polisens arbete med våld i nära relation och riskbedömning uppvisat tre tydliga mönster. För det första identifieras ett skifte där polisarbetet rört sig från ett reaktivt fokus till att bli alltmer proaktivt och riskfokuserat (Belfrage et al., 2012, s. 60). För det andra framträder en bild av risk som ett komplext och socialt konstruerat fenomen, där forskning betonar att risk inte är ett objektivet mått, utan något som tolkas och ges mening i specifika situationer (Walklate & Mythen, 2011, s. 108). Slutligen belyser forskningsfältet en genomgående spänning mellan formella riktlinjer och professionellt omdöme. Här framhålls polisens handlingsutrymme och professionella omdöme som helt avgörande faktorer för hur formella riktlinjer faktiskt omsätts i praktiken (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74). Varje mönster kommer att diskuteras i detalj i de följande avsnitten.

2.1 Det proaktiva skiftet

Forskning om våld i nära relation har under de senaste decennierna belyst att polisarbetet genomgått ett skifte från ett reaktivt fokus, att ingripa efter att våldet redan inträffat, till ett mer proaktivt fokus, där man försöker förebygga våldet (Belfrage et al., 2012, s. 60). I takt med detta skifte har riskbedömningar blivit ett centralt verktyg i det förebyggande arbetet. Denna utveckling återspeglas även i forskningsfältets syn på risk som något som kan identifieras, mätas och förutsägas genom kvantitativa analyser av större datamängder (Belfrage m.fl., 2012; Trujillo & Ross, 2008). Ett sådant perspektiv innebär att risk i hög grad förstås som en objektiv och kvantifierbar företeelse, vilket har bidragit till att forskningen ofta baserats på kvantitativa analyser av större datamängder, snarare än på studier av polisens praktiska arbete (Walklate & Mythen, 2011, s. 101). Detta ser vi bland annat i Belfrage och kollegor (2012, s. 62-63) som genom en kvantitativ studie analyserat registerdata från polisanmälningar för att undersöka hur riskbedömningar kan förutsäga återfall i ärenden om våld i nära relation över tid. På ett liknande sätt utförde Trujillo och Ross (2008, s. 458-459)

en kvantitativ registerstudie för att identifiera faktorer kopplade till framtida våld. Dessa studier ger en viktig överblick av mönster, men deras fokus på registerdata gör att det initiala omdömet på plats, vilket är av intresse i denna studie, förblir outforskat.

I ärenden som rör våld i nära relation är det oftast ingripandepolisen som är först på plats, vilket gör dem ansvariga för det preventiva arbetet (Walklate & Mythen, 2011, s. 100-101). När polisen anländer till en plats där våld har inträffat, ställs de inför kravet att göra en omedelbar riskbedömning av situationens allvar för att kunna avbryta pågående våld och säkerställa trygghet. Detta gör det initiala ingripandet och de beslut som fattas där avgörande för offrets möjlighet till skydd och stöd (Trujillo & Ross, 2008, s. 454-455). Detta första skede brukar i forskning beskrivas som ett kort men ofta kritiskt tidsfönster, ofta benämnt som "Window of Opportunity", där polisen har som störst möjlighet att etablera förtroende, agera lyhört och initiera lämpliga skyddsåtgärder (Brännvall & Ekström, 2023, s. 294-295). Om polisen agerar lyhört för offrets specifika behov under den första insatsen, ökar chanserna för att offret ska våga ta emot stöd och delta i den fortsatta rättsprocessen (ibid. s. 294-295). Efter att ha belyst hur polisarbetet blivit mer proaktivt och vad ingripandepoliser har för roll i det brottsförebyggande arbetet mot våld i nära relation, är det nödvändigt att närmare granska hur själva riskbegreppet förstås och problematiseras i forskningen.

2.2 Begreppet risk som social konstruktion

Begreppet risk har successivt spridit sig och genomsyrar idag allt fler områden. Riskbaserat tänkande har således blivit en central komponent i rättssystemet, särskilt i frågor som rör brottsförebyggande arbete, bedömning av förövarens beteende och skydd av brottsoffer. Det har kommit att spela en avgörande roll för bland annat utformning och implementering av riktlinjer och policyer (Walklate & Mythen, 2011, s. 100-101).

Forskning framhåller att det råder begränsad enighet om vad risk egentligen innebär i sammanhanget våld i nära relation (Kropp, 2004, s. 678). Walklate och Mythen (2011) bidrar här med en teoretisk analys av hur begreppet risk används och förstås i både policy och praktik, samt hur spänningen mellan formella riktlinjer och faktisk hantering uppstår. Även om studien inte bygger på egen empirisk datainsamling, bidrar den med viktiga insikter om hur risk kan uppfattas och konstrueras i praktiska sammanhang. De visar att risk tidigare har betraktats som ett enhetligt och objektiva begrepp, vilket förbiser möjligheten att människor kan ha olika uppfattningar och erfarenheter av begreppet (Walklate & Mythen, 2011, s. 101).

Bedömning och riskstrategier har dock utvecklats avsevärt över tid. Till skillnad från de tidiga försöken att fastställa objektiva risker för brott, betonar dagens modeller och ramverk betydelsen av mänskligt beteende, både för hur risk uppstår och hur den hanteras (ibid. s. 102).

Detta kompletteras av Kropps (2004, s.676) översiktsartikel om riskbedömning vid våld i nära relation, som genom att sammanställa befintlig forskning diskuterar centrala frågor kring begreppet risk. I praktiken är risk ett komplext och mångdimensionellt fenomen som bedöms utifrån flera faktorer, som exempelvis hur sannolikt våld är, hur snart det kan inträffa, vilken typ av våld det handlar om, hur ofta det kan ske och hur allvarligt det är (Kropp, 2004, s. 678). Forskning har även visat att risk är dynamisk, vilket innebär att den förändras över tid beroende på kontext och andra föränderliga riskfaktorer (ibid. s. 679). Risk kan därför inte reduceras till en enkel siffra eller sannolikhet, utan är ett sammansatt fenomen som tar hänsyn till vem som är inblandad, vad som kan ske samt när, var och hur våldet kan uppstå. Exempelvis kan en person bedömas ha hög risk för omedelbart, men mindre allvarligt, fysiskt våld, samtidigt som risken för långvarigt eller sexuellt våld bedöms som låg (ibid. s. 679). Denna förståelse av risk som ett dynamiskt och socialt konstruerat fenomen blir central för att vidare lyfta hur polisen navigerar mellan formella riktlinjer och eget omdöme i praktiken.

2.3 Handlingsutrymme i polisiär praktik

Centralt för förståelsen av ingripandepolisers arbete vid det första ingripandet i våld i nära relation blir begreppet *handlingsutrymme*. Tidigare forskning betraktar polisens handlingsutrymme som både oundvikligt och nödvändigt (Turner & Rowe, 2026, 72-73). Detta lyfts av Turner och Rowe (2026, s. 68-69) som genomfört en kritisk litteraturanalys av polisens handlingsutrymme utifrån tidigare forskning. De lyfter att detta utrymme främst uppstår på grund av lagstiftningens inneboende öppenhet, som kräver tolkning i specifika situationer, samt polisens begränsade resurser, vilket tvingar fram en selektivitet i arbetet (Rowe, 2007, s. 280). Dessutom präglas polisarbetet av en oändlig variation av komplexa och instabila situationer i fält, vilket gör det svårt att i förväg fastställa strikta instruktioner för varje enskilt ingripande (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74).

Eftersom lagar sällan kan skrivas utan att kräva tolkning, blir handlingsutrymmet en förutsättning för att omsätta den formella lagen till praktisk handling (Turner & Rowe, 2026, s. 72-73). Poliser måste i dessa situationer använda sitt professionella omdöme, inte bara för

att tolka lagar, utan också för att förutse konsekvenser och välja den mest lämpliga åtgärden för alla inblandade (Rowe, 2007, s. 293). Forskningen lyfter fram att ju mer otydlig en lag är, desto större utrymme finns det för den enskilda polisens tolkning att påverka hur den tillämpas i praktiken (Turner & Rowe, 2026, s. 72-73).

Poliser i yttre tjänst ställs inför en oändlig variation av situationer. Detta menar forskningen komplicerar möjligheten att ge detaljerade eller strikta instruktioner för hur de ska agera i enskilda fall. Situationer kräver i stället att poliser använder sitt professionella omdöme för att tolka och hantera den specifika situationen på plats. Denna process beskrivs ofta som ett praktiskt hantverk, där poliser förväntas använda sin yrkesskicklighet och sitt professionella omdöme för att hantera de situationer de möter, snarare än att mekaniskt tillämpa lagen strikt vid varje enskild förseelse (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74).

Samtidigt visar forskning att försök att styra eller begränsa handlingsutrymmet genom olika riktlinjer och regelverk kan tyda på beslutsfattares begränsade tillit till ingripandepolisers förmåga att göra lämpliga bedömningar (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74). Även om ambitionen är att standardisera arbetet, tenderar sådana riktlinjer snarare att öka antalet beslut som poliser måste fatta i fält, vilket ytterligare pekar på komplexiteten i handlingsutrymme (ibid, s. 73-74).

Vidare betonas att handlingsutrymme inte bara handlar om personliga val, utan även om en nödvändig selektivitet på grund av resursbegränsningar inom myndigheten. Eftersom polisen inte har möjlighet att lagföra varje brott som begås tvingas de att, medvetet eller omedvetet, fördela de begränsade resurserna (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74). Detta sker ofta under förhållande med så kallad "låg synlighet", där poliser i yttre tjänst arbetar ensamma eller i par utan direkt insyn från överordnade. Denna självständighet innebär att poliser i yttre tjänst har som mest makt att avgöra hur lagar faktiskt ska tillämpas i praktiken (Turner & Rowe, 2026, 74-75). Handlingsutrymmet sker därför genom en dynamisk process där polisen måste tolka och värdera situationens "fakta", som lagens innehåll eller möjliga konsekvenser av olika åtgärder, och samtidigt väga dessa mot professionella värderingar, erfarenhet och intuition för att avgöra vad som är det bästa att göra i situationen (ibid, s. 77-78). Det har således fastställts att handlingsutrymmet är en oundviklig förutsättning för att polisarbetet ska fungera. Detta väcker frågor kring mötet mellan rättsväsendets krav på objektivitet genom

formella riktlinjer och polisernas professionella omdöme i praktisk tillämpning, vilket lyfts i nästa avsnitt.

2.4 Spänningen mellan formella riktlinjer och praktisk tillämpning

Balansgången mellan de formella riktlinjerna och den praktiska tillämpningen skapar en spänning i polisens riskbedömningar, där professionellt omdöme blir avgörande. Walklate framhåller att yrkesverksamma använder olika typer av kunskap när de gör sina riskbedömningar och värderar den information som finns tillgänglig (Walklate & Mythen, 2011, s. 107). Exempelvis kan yrkesverksamma göra egna subjektiva bedömningar, särskilt i situationer som väcker oro eller när individuella och organisatoriska värderingar inte överensstämmer med statistiska resultat. Bedömningen kan därför förstås som ett samspel där polisen pendlar mellan att följa fastställda rutiner och att anpassa sig efter vad det specifika fallet kräver (ibid, s. 107).

Processen kan påverkas av informella faktorer i riskhantering, såsom samarbetet med kollegor, medkänsla, empati och ansvarskänsla, vilket gör det relevant att undersöka ingripandepolisers berättelser (Walklate & Mythen, 2011, s. 107). I praktiken innebär detta att riskbedömning alltså inte enbart baseras på standardiserade verktyg, utan på en kombination av olika kunskapsformer. Yrkesverksamma spelar därmed en avgörande roll, där deras erfarenhet, kultur, professionella omdöme och intuition kompletterar de formella metoderna (Walklate & Mythen, 2011, s. 108). Risk är således inte enbart något som mäts objektivt eller genom standardiserade metoder, utan något som i stor utsträckning konstrueras genom tolkningar av tillgänglig information inom ramen för rådande normer och värderingar.

Samtidigt fyller riskbedömningsverktyg viktiga funktioner. De bidrar till att strukturera polisens arbete, underlätta resursfördelning och öka medvetenheten om säkerhetsfrågor genom informationsdelning. Dock är det viktigt att uppmärksamma de begränsningar som är förknippade med själva riskbegreppet, då dessa kan påverka både bedömningar och de åtgärder som vidtas (Walklate & Mythen, 2011, s. 110). Det har framhållits att poliser i frontlinjen möter utmaningar när de under stress förväntas göra komplexa riskbedömningar (Ariza, Robinson, Myhill, 2016, s. 342). Trots användningen av strukturerade instrument, visar viss forskning att polisens faktiska bedömningar påverkas starkt av situationsdynamik (Trujillo & Ross, 2008, s. 454-455). Faktorer som offrets uttryckta rädsla kan exempelvis leda till att risken för framtida våld bedöms som högre. Även omständigheter såsom om

våldet har eskalerat över tid, om alkohol och droger är inblandade, samt hur gärningspersonen uppträder vid ingripandet, har visat sig vara betydelsefulla (Trujillo & Ross, 2008, s. 454-455).

Vidare påverkas riskbedömningen även av polisens egna attityder, föreställningar, erfarenhet, eller av samspelet mellan parterna och polisen (Trujillo & Ross, 2008, s. 465-466). Att dessa subjektiva faktorer har en betydande inverkan på bedömningens utfall bekräftas i en studie av Svalin och kollegor (2018, s. 73, 77), som genom en kvantitativ registerbaserad metod fann att globala riskbedömningsverktygen inte var mycket bättre än slumpen när det gällde att förutsäga upprepat våld i nära relationer.

Som förklaring till detta resultat lyfts bland annat att poliser inte fullt utnyttjar tillgänglig information, utan att bedömningar i stället påverkas av faktorer av personlig karaktär, såsom magkänsla eller faktorer kopplade till poliskulturen (Svalin m.fl., 2018, s. 77). Studien visar därmed att en stor del av variationen i riskbedömningar inte kan förklaras av de standardiserade verktygen, vilket indikerar att bedömningar i praktiken i hög grad baseras på information utanför dessa (Svalin et al., 2018, s. 77). Användningen av information bortom de formella riktlinjerna tydliggör därmed behovet av polisens handlingsutrymme vid det första ingripandet (Turner & Rowe, 2026, s. 72-73). De mönster som identifierats i den tidigare forskningen utgör den empiriska grunden för analysen av våra intervjupersoners berättelser. Sammanfattningsvis visar tidigare forskning att polisens riskbedömning formas i en spänning mellan formella riktlinjer och praktisk tillämpning. För att teoretiskt kunna analysera denna klyfta introduceras studiens teoretiska utgångspunkter i nästa avsnitt.

3. Teoretiska utgångspunkter

Detta avsnitt presenterar de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för analysen av studiens empiriska material. För att besvara syftet om hur risk konstrueras och hur polisens handlingsutrymme tar form, används två kompletterande perspektiv. Inledningsvis redogörs för den rättssociologiska distinktionen mellan *law in books* och *law in action* för att belysa spänningen mellan formella riktlinjer och praktisk tillämpning. Vidare introduceras symbolisk interaktionism, vilket används som ett verktyg för att förstå hur risk ges mening i den sociala interaktionen mellan polis och individ. Tillsammans bidrar dessa perspektiv till

att synliggöra hur risk konstrueras, tolkas och förstås i ingripandepolisernas berättelser, samt hur detta påverkas av polisernas handlingsutrymme i ärenden om våld i nära relation.

3.1 Law in books & law in action

Ett centralt teoretiskt perspektiv inom rättssociologin är distinktionen mellan *law in books* och *law in action*, vilket används för att analysera förhållandet mellan rättsliga regler och hur de faktiskt tillämpas i praktiken (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 11). Teorin vilar på uppdelningen mellan en normativ sida (börat) och en empirisk sida (varat), där spänningen mellan dessa två belyser klyftan mellan juridisk teori och praktisk verklighet (ibid, s. 14).

Law in books avser den kodifierade statsrätten, även kallad den formella rätten. Detta innefattar lagar, rättspraxis, förarbeten och doktriner som uttrycker normativa satser om hur rätten och samhället bör fungera (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24). Dessa regler fungerar som handlingsanvisningar och anger vilka handlingar som är tvingande, tillåtna eller förbjudna (ibid, s. 43). I denna studie representeras *law in books* av de formella riktlinjer, organisatoriska direktiv och standardiserade checklistor som reglerar polisens arbete. Dessa utgör därmed en normativ ram för hur ingripandepoliser förväntas agera i ärenden om våld i nära relation.

Law in action representerar i stället den rättsliga praxisen, det vill säga den faktiska tolkning och tillämpning av lagar och principer som sker inom rättsväsendets operativa delar, såsom av polisen (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40). När den formella rätten möter den operativa verkligheten uppstår ofta en klyfta. Forskning visar att polisers faktiska bedömningar i fält ofta påverkas av faktorer som ligger utanför de formella kriterierna i *law in books*, såsom yrkeserfarenhet, intuition och känslor (Walklate & Mythen, 2011, s. 108). I det praktiska polisarbetet innebär detta att riskbedömningen inte enbart är en faktisk tillämpning av ett verktyg, utan en konstruktion som sker i ett samspel mellan fastställda rutiner och ett professionellt omdöme anpassat efter det specifika fallets krav (ibid, s. 107). *Law in action* används således i denna studie för att analysera hur ingripandepoliser i praktiken tolkar och omsätter formella riktlinjer vid riskbedömningar i ärenden om våld i nära relation.

Syftet med att använda dessa teoretiska begrepp är att synliggöra den rättssociologiska spänningen mellan formella riktlinjer och den praktiska tillämpningen vid det första

ingripandet i ärenden om våld i nära relation. Perspektivet möjliggör därmed en analys av hur ingripandepolisers handlingsutrymme används och förhandlas i mötet mellan dessa två sidor, samt hur risk konstrueras i praktiken. Perspektivet *law in books* och *law in action* belyser relationen mellan formella riktlinjer och praktisk tillämpning, men säger mindre om hur mening skapas i dessa situationer. För att fördjupa förståelsen av hur risk tolkas och konstrueras i det konkreta mötet används symbolisk interaktionism.

3.2 Symbolisk interaktionism

Symbolisk interaktionism är ett sociologiskt perspektiv som fokuserar på hur människor skapar, tolkar och utbyter mening i social interaktion (Blumer, 1986, s. 2). Perspektivet utgår från att människor agerar i en social värld bestående av olika objekt, där handlingar styrs av den mening dessa objekt har för varje individ i interaktion med andra (ibid, s. 21).

Perspektivet myntades av sociologen Herbert Blumer, som delade in teorin i tre grundläggande antaganden. För det första handlar människor utifrån den betydelse som objekt har för dem. För det andra skapas dessa betydelser genom social interaktion med andra människor. För det tredje förändras och utvecklas betydelser genom en tolkningsprocess när individer möter olika situationer (ibid, s. 2). Grundtanken är därmed att betydelser inte är fasta eller givna, utan att mening kontinuerligt konstrueras och omförhandlas i mötet mellan människor (Blumer, 1986, s. 4). I denna process spelar symboler, såsom ord, gester och handlingar, en viktig roll eftersom de möjliggör kommunikation och en gemensam förståelse av mening (ibid. s. 9).

Inom ramen för detta teoretiska perspektiv kommer studien särskilt att använda sig av två centrala begrepp för att analysera empirin: *defining activities* och *joint action*. Begreppet *defining activities*, vidare *definitionspraktiker*, innebär att de inblandade aktörerna måste tolka och definiera sin omgivning innan de kan handla (Blumer, 1986, s. 5). Detta innebär att aktörer, i detta fall ingripandepoliser, inte bara reagerar på objektiva fakta, utan först måste tolka och definiera situationen för att kunna agera. I ärenden om våld i nära relation blir riskbedömning därmed en process där polisen genom interaktion, till exempel genom att läsa av sinnesstämningar, kroppsspråk eller miljö, aktivt definierar om en situation ska betraktas som riskfylld eller inte (ibid. s. 4-5). Vidare används begreppet *joint action* för att beskriva hur dessa individuellt definierade aktiviteter flätas samman till ett kollektivt händelseförlopp, i vilket individers meningsskapande omtolkas i relation till andra för att nå en gemensam förståelse för situationen. Ett polisiärt ingripande ses här som en gemensam process där

poliser, målsägande och gärningspersoner genom sina interaktioner och tolkningar av varandra tillsammans formar situationens utveckling och de beslut som fattas (ibid. s. 9).

På så sätt erbjuder symbolisk interaktionism en teoretisk ram för att analysera hur mening, handling och social ordning uppstår och förändras genom social interaktion. Perspektivet är således relevant för denna studie, då det möjliggör en förståelse av hur begreppet risk inte är förutbestämt, utan konstrueras, tolkas och ges betydelse i social interaktion. I denna studie används detta för att analysera ingripandepolisers berättelser om det första ingripandet i ärenden om våld i nära relation, med fokus på hur risk formas i mötet mellan poliser och de inblandade parterna.

4. Metod och material

Detta kapitel redogör för studiens metodologiska ansats och de tillvägagångssätt som använts för att besvara studiens syfte och frågeställningar. Inledningsvis presenteras en beskrivning av den kvalitativa forskningsdesignen, valet av semistrukturerade intervjuer och det abduktiva angreppssättet. Därefter beskrivs insamlingen av det empiriska materialet och urvalsprocessen, följt av en beskrivning av hur den tematiska analysen genomförts för att identifiera mönster i polisernas berättelser. Avslutningsvis diskuteras de forskningsetiska överväganden som har varit vägledande för studien. Kapitlet syftar till att skapa transparens kring hur studien har genomförts och att möjliggöra en bedömning av dess trovärdighet och tillförlitlighet.

4.1 Forskningsdesign och metodologiskt förhållningssätt

Studien har en kvalitativ ansats och bygger på semistrukturerade intervjuer, där en intervjuguide med förutbestämda teman har använts. Ordningen och följdfrågor har anpassats utifrån intervjupersonernas svar för att möjliggöra ett mer flexibelt och fördjupat samtal (Bryman, 2018, s.563). Detta motiveras av studiens syfte att skapa en djupare förståelse för hur risk konstrueras, tolkas och förstås i praktiken. En kvalitativ metod möjliggör att vi kan fånga intervjupersonernas egna erfarenheter, resonemang och tolkningar, vilket är centralt för studiens sociologiska perspektiv (Bryman, 2018, s. 561.562). Vi återkommer till materialinsamlingen nedan.

Vidare har studien präglats av ett abduktivt arbetssätt där förståelsen av materialet vuxit fram i mötet mellan empiri och teori (Tavory & Timmermans, 2014, s. 4). Processen har inneburit att de teoretiska utgångspunkterna kontinuerligt prövats mot det empiriska underlaget, vilket möjliggjort en nyanserad tolkning av polisernas berättelser. I stället för att låta arbetet styras strikt av antingen teori eller empiri har dessa två delar utvecklats varandra under hela processen (ibid. s. 4). Medan *law in books* och *law in action*, som teoretiska begrepp, deduktivt informerat studien, så har begrepp som *definitionspraktiker* och *joint action* identifierats som relevanta för att besvara studiens frågeställningar under kodnings- och analysprocessen.

4.2 Datainsamling

Det empiriska materialet består av semistrukturerade intervjuer vilket motiveras av en identifierad kunskapslucka, då tidigare forskning om polisens riskbedömningar vid våld i nära relationer till stor del varit kvantitativ och baserats på bland annat registerdata. Även om dessa studier bidrar med viktig kunskap om övergripande mönster, ger de en begränsad insikt i polisens initiala bedömningar och praktiska handlande i fält. Genom en kvalitativ intervjumetod ges möjlighet att närmare undersöka dessa processer. Valet av metod kan därigenom bidra till att synliggöra det beslutsfattande som ofta förblir outforskat, samt belysa de erfarenheter och tolkningar som formar polisens riskbedömningar i praktiken (Bryman, 2018, s. 561-562).

De semistrukturerade intervjuerna utgår från en intervjuguide med övergripande teman, såsom bakgrund och erfarenhet, det första ingripandet, polisernas handlingsutrymme, hur risk förstås och bedöms, samt yttre faktorer som kan påverka bedömningen. I denna studie har forskarrollen beaktats genom en medvetenhet om att forskarens närvaro och sätt att ställa frågor kan påverka hur intervjupersonerna formulerar sina svar. Eftersom intervjuerna berör polisens yrkesutövning kan det även antas att intervjupersonerna i viss mån anpassar sina svar utifrån en professionell kontext. För att minska denna påverkan formulerades intervjufrågorna öppna och icke-ledande för att ge intervjupersonerna utrymme att utveckla sina svar och lyfta aspekter som de själva anser vara relevanta. Vid behov ställdes följdfrågor för att uppmuntra intervjupersonerna att fördjupa resonemang, få konkreta exempel eller för att klargöra specifika situationer (Bryman, 2018, s. 563). Som forskare utan operativ poliserfarenhet kan en viss asymmetri i kunskap och erfarenhet mellan forskare och

intervjupersoner ha påverkat intervjusituationen, vilket även detta har beaktats i tolkningen av materialet.

Samtliga intervjuer genomfördes digitalt, varav tre via videomöten och två via telefon. Den digitala formen möjliggjorde en flexibel datainsamling och underlättade tillgången till intervjupersoner i olika geografiska områden. Digitala intervjuer kan möjliggöra att människor, som annars skulle neka medverkan, har lättare att acceptera att bli intervjuade. Dessutom finns det inget som tyder på att digitala intervjuer skulle försvåra intervjuarens förmåga att skapa en god relation till intervjupersonerna, vilket är i linje med vår upplevelse (Bryman, 2018, s.593).

Intervjuerna spelades in med deltagarnas samtycke och transkriberades i efterhand. Detta tillvägagångssätt bidrar till studiens reliabilitet, då det möjliggör en mer exakt återgivning av intervjupersonernas utsagor och minskar risken för feltolkningar i analysprocessen (Bryman, 2018, s. 465). Inspelning av intervjuerna möjliggör även en mer noggrann och fullständig dokumentation av vad både intervjupersonen säger och hur det uttrycks, vilket minskar risken att viktig information går förlorad. Detta tillvägagångssätt underlättar även analysprocessen då materialet kan granskas upprepade gånger och därigenom bidra till en mer systematisk och fördjupad tolkning (Bryman, 2018, s. 577).

4.3 Urval

Det empiriska materialet består av fem semistrukturerade intervjuer med ingripandepoliser verksamma inom Region Syd, varav tre män och två kvinnor. Urvalet har gjorts med målsättningen att inkludera intervjupersoner med varierande grad av erfarenhet, för att få både bredd och djup i materialet. Urvalet inleddes därför som ett målinriktat urval där deltagarna valdes utifrån deras relevans för studiens syfte och frågeställningar, det vill säga ingripandepoliser med erfarenhet av första ingripanden i ärenden rörande våld i nära relation (Bryman, 2018, s. 498). Tillgången till intervjupersonerna möjliggjordes initialt genom tidigare etablerade kontakter. En kontaktperson fungerade som en så kallad grindvakt och bidrog till att identifiera lämpliga deltagare (Bryman, 2018, s. 519). Därefter tillämpades ett snöbollsurval, där redan intervjuade poliser rekommenderade ytterligare kollegor som kunde bidra med relevant erfarenhet av första ingripande i ärenden rörande våld i nära relation (Bryman, 2018, s. 504-505).

Urvalets storlek har vägletts av principen om teoretisk mättnad, vilket innebär att datainsamlingen fortgår tills dess att ytterligare intervjuer inte bedöms tillföra väsentligt ny information i relation till studiens syfte. Med hänsyn till studiens omfattning och praktiska förutsättningar har dock mättnad främst fungerat som en vägledande princip snarare än ett fullt uppnått tillstånd. Ett urval om fem intervjuer bedöms ändå vara tillräckligt för att identifiera intressanta teman och mönster, samt möjliggöra en fördjupad analys av intervjupersonernas erfarenheter inom ramen för en kandidatuppsats (Bryman, 2018, s. 506-508).

Eftersom urvalet är relativt begränsat och baserat på ett målstyrt urval och ett snöbollsurval, är studiens resultat inte generaliserbara till samtliga ingripandepoliser. Studien syftar i stället till att ge fördjupade insikter i hur riskbedömningar kan förstås och genomföras i praktiken samt hur risk tolkas och konstrueras utifrån de deltagande polisernas perspektiv (Bryman, 2018, s. 484).

4.4 Avgränsningar

Studien avgränsas till att undersöka det första polisiära ingripandet i ärenden som rör våld i nära relation. Detta innebär att fokus ligger på det initiala mötet och de bedömningar som görs direkt av patrullen på plats, medan efterföljande utredningsåtgärder, lagföring och långsiktiga skyddsåtgärder lämnats utanför analysen. Vidare begränsas studien till att enbart belysa ingripandepolisers berättelser och deras tolkning av risk och upplevelse av handlingsutrymme i frontlinjen. Andra aktörer inom rättsväsendet eller berättelser från personer utsatta för våld i nära relation, inkluderas därmed inte i studien. Geografiskt är urvalet begränsat till poliser verksamma inom Region Syd. Denna geografiska avgränsning motiverades främst av praktisk genomförbarhet inom ramen för en kandidatuppsats och geografisk tillgång till fältet. Genom tidigare etablerade kontakter inom regionen skapades en naturlig ingång, vilket senare lade grunden för studiens urval.

4.5 Analysmetod

Analysen genomfördes i flera steg och en abduktiv ansats tillämpades. Genom en abduktiv ansats i analysen har vi kunnat använda våra teoretiska perspektiv för att belysa polisernas berättelser, samtidigt som empirin även bidragit till att fördjupa tolkningen av de teoretiska begreppen (Tavory & Timmermans, 2014, s. 4). Det empiriska materialet analyseras med hjälp av tematisk analys, vilket är en kvalitativ analysmetod som syftar till att identifiera,

analysera och tolka återkommande mönster, så kallade teman, i det insamlade materialet. Metoden möjliggör en systematisk bearbetning av intervjudata och är särskilt användbar för att fånga hur deltagarna beskriver och skapar mening kring ett fenomen (Bryman, 2018, s. 702-703).

Till kodningsprocessen har fyra huvudteman använts för att systematiskt kategorisera och analysera polisernas berättelser. Det första temat, den formella ramen, *law in books*, har använts för att identifiera citat som rör de regler och riktlinjer polisen förväntas använda, såsom checklistor och obligatoriska avstämningar med jourhavande befäl. Det andra temat, risk som social konstruktion, utgår främst från symbolisk interaktionism och fokuserar på hur polisen på plats tolkar risk genom interaktion och observation. Här har vi kodat beskrivningar av parternas sinnesstämning, situationsdynamik och tecken på normalisering av våldet. Vidare har temat handlingsutrymme, vilket berör *law in action*, använts för att koda hur polisernas egna omdöme, yrkeserfarenhet och intuition samverkar med eller ibland begränsas av de formella riktlinjerna. Detta inkluderar även hur prioriteringar och magkänsla påverkar beslutsfattande i fält. Det sista temat, komplexitet och begränsningar i fält, har använts för att fånga de faktorer som försvårar riskbedömningen, exempelvis målsägandens ovilja att medverka, språkliga hinder eller resursbrist. I det konkreta analysarbetet genomfördes kodningen genom att vi inledningsvis gjorde en noggrann genomläsning av det transkriberade materialet för att skapa en helhetsförståelse. Vidare markerades relevanta citat och stycken, vilka gavs korta beskrivande etiketter, en så kallad kod, som sammanfattade innehållet. Dessa koder gjorde det möjligt för oss att se återkommande mönster i empirin (Bryman, 2018, s. 698-700).

4.6 Etiska överväganden

Studien har genomförts i enlighet med grundläggande forskningsetiska principer, särskilt informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Bryman, 2018, s. 170). Informationskravet har beaktats genom att samtliga intervjupersoner har informerats om studiens syfte, upplägg och villkor för deltagande. De har informerats om att deras deltagande är frivilligt och att de har möjlighet att avbryta när som helst utan anledning. Informationen har delgivits både skriftligt via ett informationsbrev inför intervjun och muntligt i samband med intervjutillfället (ibid. s. 170-171). Samtyckeskravet uppfylldes genom att deltagarna själva har rätt att bestämma över sin medverkan genom att ge sitt samtycke muntligt innan intervjuns början (Bryman, 2018, s. 170). Konfidentialitetskravet

har säkerställts genom att allt insamlat material har hanterats med stor försiktighet. Intervjuerna har transkriberats och anonymiserats, där identifierbara uppgifter har avlägsnats eller ändrats. För att ytterligare säkerställa konfidentialitet har intervjupersonerna tilldelats fiktiva namn i analysen. Det insamlade materialet har endast varit tillgängligt för studiens författare och enbart använts för forskningsändamål enligt nyttjandekravet (Bryman, 2018, s. 170-171).

Eftersom studien handlar om polisens arbete i sårbara situationer har frågorna formulerats på ett neutralt sätt och intervjupersonerna har inte ombetts att dela detaljer som kan kopplas till specifika ärenden eller enskilda individer, vilket ytterligare bidrar till att skydda både deltagare och tredje part (Bryman, 2018, s. 567). Eftersom intervjupersonerna är yrkesverksamma poliser har de dessutom god kännedom om gällande sekretessbestämmelser och informationshantering. Det kan därför antas att de har en redan etablerad förståelse för vilka uppgifter som är lämpliga att dela i en intervjusituation. Detta fråntar dock inte forskaren ansvaret att kontinuerligt säkerställa att etiska principer efterlevs genom hela forskningsprocessen (Bryman, 2018, s. 170). Om tveksamheter kring känsliga uppgifter har uppstått under intervjuerna har dessa inte efterfrågats ytterligare eller inkluderats i det empiriska materialet. För att säkerställa studiens vetenskapliga kvalitet och stärka dess validitet har arbetsprocessen präglats av en kontinuerlig dialog mellan uppsatsförfattare, studentkollegor och med uppsatsens handledare (Bryman, 2018, s. 465). Genom löpande handledning har vi getts möjlighet att kritiskt reflektera över våra beslut, vilket har varit centralt för att föra arbetet i rätt riktning.

Genom de valda metodologiska tillvägagångssätten har studien strävat efter att skapa en tydlig och transparent forskningsprocess, där det empiriska materialet kan analyseras på ett systematiskt och välgrundat sätt i relation till studiens syfte. I följande avsnitt presenteras analysen av det insamlade materialet.

5. Analys

I detta avsnitt presenteras studiens analys. Med utgångspunkt i det empiriska materialet och studiens teoretiska perspektiv, analyseras hur ingripandepoliser beskriver och konstruerar risk samt hur handlingsutrymme formas och används i det praktiska arbetet vid det första ingripandet i ärenden om våld i nära relation. Avsnittet är uppdelat i fyra huvudteman som

har identifierats genom den tematiska analysen av de kvalitativa intervjuerna. Det första temat utgörs av den formella ramen, även kallad *law in books*, vilket innefattar de organisatoriska direktiv och formella riktlinjer som utgör polisens formella ramverk. Det andra temat rör den praktiska riskkonstruktionen där poliserna tolkar situationer de möter i sitt arbete. Här analyseras hur poliserna skapar mening och “ser” risk i praktiken och i interaktion med andra. Vidare belyser det tredje temat spänningen mellan de formella riktlinjerna och det praktiska arbetet, där yrkeserfarenhet, intuition och magkänsla samverkar med de styrande riktlinjerna. Analysen avslutas med att belysa övriga faktorer som kan försvåra riskbedömning i praktiken - hinder såsom språkliga förbistringar, resursbrist samt interna faktorer och attityder inom poliskulturen.

5.1 Den formella ramen

För att kunna besvara studiens frågeställningar om hur risk konstrueras och hur handlingsutrymme används och förhandlas, krävs först en förståelse för den normativa ram som polisen utgår ifrån. Analysens första del tar därför sin utgångspunkt i den normativa dimensionen av polisarbetet, det som inom rättssociologin benämns *law in books*. Begreppet *law in books* syftar på de formella regler, riktlinjer och organisatoriska direktiv som anger hur polisens arbete bör bedrivas. Detta omfattar såväl lagstiftning som riktlinjer, utbildningsinsatser och standardiserade arbetsverktyg (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24).

I intervjuerna framgår det att grunden för detta normativa ramverk, samt för hur polisen förväntas hantera risk i ärenden om våld i nära relation, etableras redan under polisutbildningen. I följande citat möter vi Jonas som berättar om vad han fått för utbildning kring ärenden om våld i nära relation:

Asså det är ju ett helt block under polisutbildningen som handlar om våld i nära relation. Och då handlar det alltså om såhär, man ska lära sig om normaliseringsprocessen, eh, och så får man jobba utifrån cases och liksom, eh, lära sig om varför det är så svårjobb.

I citatet framträder flera aspekter som är viktiga för att förstå hur polisens arbete med våld i nära relation formas. Jonas beskriver hur våld i nära relation utgör “ett helt block” under polisutbildningen, vilket kan signalera att området är särskilt prioriterat inom

polismyndigheten. Han berättar även att de får praktisk kunskap genom att jobba utifrån “cases”, vilket utifrån *law in books* kan förstås som en del av den formella kunskapsförmedlingen inom polisutbildningen (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24). I detta sammanhang kan “cases” förstås som ett utbildningsverktyg där dessa handlingsanvisningar konkretiseras och omsätts i undervisningen. Detta kan ses som en undervisningsmetod där den formella kunskapen, *law in books*, görs mer tillgänglig genom konkreta exempel.

Vidare berättar Jonas hur konkreta “cases” i undervisningen lär poliserna olika grundläggande arbetssätt och förståelser av våld i nära relation:

[...] visst att absolut vi lär oss ju om, grunderna man lär sig är väl just det här i skolan, vi hade till exempel ett case som handlar om just det här att separera på förbrytaren och offret, och så får man jobba väldigt mycket såhär typ, asså i grunden blir det väl typ att asså den gången kanske ni inte får fram så mycket från kvinnan, men om fem gånger kanske hon går med på utredningen liksom så. Så man får jobba långsiktigt liksom.

Jonas beskriver här en central del av polisutbildningen kopplat till ärenden som rör våld i nära relation, vilket är vikten av att “jobba långsiktigt”. I citatet framgår det att undervisningen betonar ett långsiktigt arbetssätt där förståelsen av dessa ärenden byggs upp över tid genom upprepade kontakter och insatser. När Jonas beskriver att “...den gången kanske ni inte får fram så mycket från kvinnan, men om fem gånger kanske hon går med på utredningen”, kan det tolkas som att utbildningen etablerar en normativ förväntan på tålamod och uthållighet i polisens arbete med våld i nära relation. Undervisningen kan här ses som en central mekanism där *law in books* översätts till professionella normer och förväntningar som vägleder polisen i sitt arbete (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24). Genom de “cases” som Jonas beskriver, lär sig polisstudenterna inte bara vad de juridiskt förväntas göra, utan också hur dessa ärenden bör förstås och hanteras i praktiken. Betoningen på att “jobba långsiktigt” visar därmed hur utbildningen formar en föreställning om att arbetet med våld i nära relation kräver upprepade insatser och tålamod i kontakten med brottsoffer.

Vidare framgår det i det empiriska materialet att denna normativa ram inte enbart upprätthålls genom utbildning, utan även förstärks genom organisatorisk styrning. Det framgår i flera av

intervjuerna att obligatoriska avstämningar med jourhavande befäl är ett centralt inslag i det initiala arbetet med ärenden som rör våld i nära relation. En av intervjupersonerna använder benämningen *jourutredningsbefäl*, medan övriga använder *jourhavande befäl*. Då funktionerna i intervjumaterialet beskriver samma beslutsfattande roll används fortsättningsvis begreppet jourhavande befäl (JB) för konsekvensens skull. I följande citat berättar ingripandepolisen Anna om dessa avstämningar med JB:

[...] Sen så har man ju utvecklat arbetet just kring brott i nära relation mycket på senare tid med särskilt utsatta brottsoffer, och det är väldigt noggrant i hur vi går tillväga på dem här ärendena, med checklistor och så och vad som är viktigt att följa upp på. Och man har en nära dialog med vårt jourhavande befäl då, som är förundersökningsledare i ärendet, så att man har en nära dialog där vad som är gjort och vad som ska göras så att man inte ska missat något när du kommer till dessa ärendena då.

Anna beskriver att en nära dialog med jourhavande befäl kring “vad som är gjort och vad som ska göras”, är en viktig del i utvecklingen av det polisiära arbetet med våld i nära relation. Vidare betonar Anna vikten av att “man inte ska missa något” när det kommer till dessa ärenden. Dessa avstämningar kan utifrån *law in books* ses som ett försök att standardisera processen och formulera tydliga krav på hur arbetet ska bedrivas för att säkerställa att lagens intentioner inte går förlorade i den enskilda polisens subjektiva tolkningar (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24).

Även ingripandepolisen Stina beskriver hur organisatorisk styrning tar sig i uttryck i det dagliga arbetet genom kontinuerliga avstämningar med jourhavande befäl och checklistor:

Så att tidig kontakt med JB [jourhavande befäl] för vi kan ju inte själva bestämma alla åtgärder utan allt som handlar om tvångsåtgärder måste ju vår förundersökningsledare ta beslut om. Och vi får ju också en checklista av vår förundersökningsledare vad vi ska göra. Så då skriver han till oss, för det är ganska lätt, det är så himla mycket att tänka på så det är lätt att glömma någonting så att det är viktigt att eh, att vi har nån som ja men hjälper till med allt vi ska göra liksom.

Som vi ser i detta citat har JB inte bara ansvar för ingripandet, utan innehar även rollen som förundersökningsledare. Som Stina betonar har jourhavande befäl en central funktion i det initiala arbetet då hon uttrycker att “vi kan ju inte själva bestämma alla åtgärder”, utan alla “tvångsåtgärder måste ju vår förundersökningsledare ta beslut om”. I likhet med Anna, som framhöll vikten av att “man inte ska missa något”, uttrycker Stina att “det är så himla mycket att tänka på” och att det är “lätt att glömma någonting”. Hon beskriver även hur jourhavande befäl bland annat tillhandahåller checklistor kring vad som ska göras i ärendet.

Utifrån detta kan checklistorna och den nära kontakten med jourhavande befäl tolkas ha både en styrande och en stöttande funktion. Å ena sidan kan dessa avstämningar förstås som kontrollmekanismer genom vilka organisationen standardiserar arbetet och säkerställer att poliser följer givna rutiner. Ur ett law in books-perspektiv synliggör detta hur formella riktlinjer och avstämningar används för att säkerställa att det polisiära arbetet bedrivs enligt organisationens ramar (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 43). Å andra sidan beskriver Stina hur checklistorna och kontakten med jourhavande befäl fungerar som ett praktiskt stöd i ett arbete där det är “lätt att glömma någonting”. Den organisatoriska styrningen framträder därmed inte enbart som kontroll, utan kan även ses som ett sätt att skapa trygghet, struktur och stöd för polisen i arbetet med våld i nära relation (ibid., s. 43). Detta är även i linje med tidigare forskning om riskhantering, som säger att standardiserade verktyg används för att minska osäkerheten och säkerställa att centrala åtgärder inte förbises (Walklate & Mythen, 2011, s. 110).

För att förtydliga vad som avses med checklistor beskriver Stina mer konkret vilka moment som inkluderas i checklistorna och hur de används i det första ingripandet i ärenden om våld i nära relation:

Ja asså checklista, asså vad ska man säga. Eh det är ju, det är ju saker som vi ska göra i ärendet. Det kan vara från ärende till ärende. Ja det är ju exempelvis att vi ska skriva ett PM, vi ska skriva en anmälan, vi ska ta vittnesförhör och vi ska ta foton och vi ska ha en samtyckesblankett till, asså man kan ha en samtyckesblankett kopplat till, asså ens läkarjournal. Om personen då åker till läkare och blir undersökt, så får polisen samtycke till att ta del av den här journalen. Amen fota platsen och kanske göra en husrannsakan, det är lite olika.

Stina beskriver att checklistorna består av konkreta arbetsuppgifter som ska genomföras i ärendet, såsom att upprätta anmälan, skriva PM och hålla vittnesförhör. Här framträder *law in books* i sin mest konkreta form, som en detaljerad uppsättning instruktioner för hur arbetet ska genomföras. Checklistorna kan förstås som ett sätt att bryta ned komplexa situationer till standardiserade moment samt som ett stödjande verktyg för att översätta *law in books* till konkreta operativa handlingar (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 23-24).

Sammanfattningsvis visar detta inledande avsnitt i analysen att *law in books*, inom ramen för arbete med våld i nära relation, tar sig i uttryck genom en kombination av utbildning, organisatoriska direktiv och standardiserade arbetsverktyg. Dessa komponenter samverkar för att skapa en tydlig normativ ram som syftar till att stödja, strukturera och kontrollera polisens arbete vid ingripande i ärenden om våld i nära relation. Även om standardiserade verktyg anger vad som ska göras på platsen, präglas den operativa verkligheten av en komplexitet som sällan ryms inom ramen för dessa.

Detta avsnitt etablerar således en grund till resterande del av analysen, där *law in books* utgör de formella riktlinjerna för polisens agerande. Det leder oss in i nästa del, där vi lämnar de formella riktlinjerna för att undersöka hur polisen genom social interaktion och tolkning praktiskt konstruerar risk på plats.

5.2 Att läsa det osynliga - Risk som social konstruktion

Analysens andra del skiftar fokus från de formella riktlinjerna till den interaktiva verkligheten som utspelar sig när polisen anländer till ett ärende om våld i nära relation. Här betraktas inte risk som en objektiv sanning, utan som en social konstruktion som växer fram i mötet mellan polisen, parterna och miljön. Med utgångspunkt i symbolisk interaktionism analyseras hur poliser genomför *definitionspraktiker*, där de tolkar verbala och icke-verbala tecken för att definiera situationens allvar (Blumer, 1969, s. 5). Detta avsnitt belyser hur polisen i praktiken "ser" risk genom att läsa av sinnesstämningar, kroppsspråk och miljö, samt hur gemensamt meningsskapande formar de initiala besluten som polisen tar på plats.

I materialet framgår det att polisernas tolkningsprocess påbörjas redan innan den direkta interaktionen med parterna. I följande citat berättar ingripandepolisen Anna om vad hon särskilt brukar uppmärksamma när hon kommer till ett ärende som rör våld i nära relation:

Eh, ja men miljö, eh, hur ser det ut här, finns det några tecken på att det har varit bråk, finns det tecken på påverkan, asså missbruk eller har dem druckit alkohol, finns det barn här i huset, är här några djur, asså man försöker ju bedöma situationen direkt när du kommer in, asså direkt när du ställer bilen egentligen utanför asså vad, är det stökigt i trädgården, vilka förhållanden lever de här människorna under? Man försöker liksom skapa sig en bild direkt. Alla detaljer kan ju vara av vikt där för att kunna göra en så bra bedömning som möjligt.

Anna inleder riskbedömningen direkt när hon kommer till platsen (“...asså direkt när du ställer bilen egentligen utanför...”). Genom en orientering i den fysiska miljön redan utanför bostaden försöker Anna omedelbart skapa sig en bild av situationen. Ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv, kan det förstås som att Anna ägnar sig åt *definitionspraktiker* där den omgivande miljön blir en del av den initiala tolkningen av situationen (Blumer, 1986, s. 4-5). I citatet kan en se hur hon lägger märke till detaljer såsom om det är “stökigt i trädgården” eller vilka förhållande som människorna lever under, vilket kan förstås som symboler för att definiera om situationen betraktas som riskfylld eller inte. Med grund i symbolisk interaktionism, har dessa till synes vardagliga detaljer, såsom en stökig trädgård, ingen inneboende mening i sig själva. De blir betydelsefulla först när polisen tolkar dem och tillskriver dem mening utifrån sin professionella blick (ibid, s. 4-5). Det är inte enbart vad polisen ser som är avgörande, utan hur det som observeras förstås i ett specifikt sammanhang. På så sätt blir risk inte någonting som upptäcks, utan något som produceras genom polisens sätt att läsa och tolka situationen (ibid. s. 5).

Vidare är vikten av att läsa av parternas sinnesstämning direkt vid ankomst till ett ärende om våld i nära relation ett återkommande tema i materialet. Flera intervjupersoner, bland annat polisen Martin, framhåller detta som avgörande för den initiala riskbedömning som görs på plats.

Det initiala där med sinnesstämning och så är ju och ja, det är ju det man går på mycket.

Eftersom begreppet sinnesstämning framstod som så centralt i flera av polisernas berättelser, valde vi att be dem konkretisera begreppets innebörd. Martin beskriver sinnesstämning enligt följande:

Ja liksom, hur, eh, hur personen är, asså de olika, asså om man är uppriven, eller om man är ledsen, eller om man är, eh, ovanligt tyst kan ju också vara en, att man inte vill prata liksom, man är eller man verkar rädd asså. Eh, och det är också tror jag hur, hur man jobbar i patrull, om man är två män eller med en kvinna eller med två kvinnor, asså sånt spelar ju också roll i hur folk öppnar upp sig.

I citatet beskrivs sinnesstämning som en samlad bedömning av hur personen framstår vid ankomsten, exempelvis “asså om man är uppriven, eller om man är ledsen...”. I Martins beskrivning får vi syn på hur han försöker att definiera symboler eller personers agerande i situationen för att skapa sig en uppfattning om vad som har hänt. Genom att identifiera tillstånd som att vara “uppriven”, “ledsen” eller “ovanligt tyst” genomför polisen en aktiv tolkningsprocess där dessa emotionella uttryck tillskrivs betydelse i relation till risken att bli utsatt för våld (Blumer, 1986, s. 4-5). Särskilt intressant är Martins poäng om tystnad, där att vara “ovanligt tyst” inte här tolkas som en brist på kommunikation, utan snarare kan förstås som en meningsbärande symbol för rädsla eller kontroll. Här framträder sinnesstämningen som en del av den pågående tolkningsprocess genom vilken polisen definierar situationens allvar och därigenom konstruerar risk (Blumer, 1986, s. 9). Detta styrks av tidigare forskning som visar att situationsdynamik, framför allt offrets uttryckta rädsla, ofta spelar en stor roll i den faktiska riskbedömningen (Trujillo & Ross, 2008, s. 454-455).

Ett tydligt exempel på hur dessa *definitionspraktiker* tar sig uttryck i tolkningen av objektiva handlingar framhålls av polisen Gustav:

Åh de asså, skyggar hon undan när han eh gör någon rörelse eller vad man ska säga, det är ju ett tecken på att hon blir slagen. Blir hon jätte, är hon jätte under ku.. asså, underkuvad honom, asså trycker ner sig själv eller vad man ska säga, snackar om att det är hennes fel är ett tydlig, tydligt tecken. Männen brukar ju va väldigt så, kan ju inte hantera att nån säger åt dom vad dom ska göra. Extremt tydligt tecken på att dom är liksom en kvinnomisshandlare, tycker ja.

Gustav beskriver hur vissa kroppsliga reaktioner och beteenden används i den initiala bedömningen av ett ärende. Han lyfter exempelvis att om en kvinna “skyggar undan” när mannen gör en rörelse, kan detta tolkas som “ett tecken på att hon blir slagen”. Utifrån

symbolisk interaktionism och begreppet *definitionspraktiker* är detta inte passiva observationer, utan aktiva tolkningar där polisen tillskriver mening till ett beteende i en specifik situation (Blumer, 1986, s. 4 -5). Exempelvis tillskriver Gustav handlingen “att skygga undan” betydelsen att personen troligen är utsatt för våld. Risk kan konstrueras genom att polisen översätter emotionella och kroppsliga uttryck till våldsindikatorer baserat på social interaktion snarare än på objektiva kriterier. Bedömningen kan därmed tolkas som situationsbunden och vilar på polisens förmåga att tolka sociala signaler i den aktuella interaktionen (Blumer, 1986, s. 4-5).

Samtidigt som tidigare citat visar hur vissa kroppsliga uttryck tillskrivs betydelse av poliserna i den initiala riskbedömningen vid ärenden om våld i nära relation, har även en motsatt problematik identifierats där avsaknaden av synliga tecken kan försvåra riskbedömningen. Detta framgår bland annat av polisen Martin när han får frågan om vilka svårigheter han upplever med denna riskbedömning:

Ja asså det är ju, för att asså, det kan ju vara psykiskt våld och asså det finns så många olika typer av våld ju som man inte kan se i det initiala när man kommer dit och ska bilda sig en uppfattning. Eh vad är det som har hänt, ja där är ingen som är slagen, ingen som blöder, ingen som är, är ledsen eller på något sätt eller uppriven eller vill berätta själv vad som har hänt ju. Och det kan ju bero på att man har varit så nedtryckt under lång tid att man har fogat sig efter, efter ett destruktivt förhållande.

I citatet belyser Martin att det kan röra sig om andra typer av våld, som exempelvis psykiskt våld, vilket inte alltid är synligt vid första anblick. Han berättar att det är svårt att bilda sig en uppfattning om situationen om ingen är slagen, blöder eller på något sätt är uppriven. Utifrån symbolisk interaktionism kan detta förstås som att polisens *definitionspraktiker* försvåras (Blumer, 1986, s. 4-5). Om det inte finns några tydliga objekt eller handlingar att tillskriva mening, blir det svårare för polisen att konstruera en bild av risk. Ur detta perspektiv, blir frånvaron av observerbara tecken i sig något som behöver ges mening i den pågående bedömningen, vilket innebär att risk inte enbart kan utläsas utan också aktivt måste konstrueras av poliserna i den konkreta situationen. Detta bekräftas även av tidigare forskning som menar att risk inte kan reduceras till en enkel siffra, utan kan förstås som ett komplext och dynamiskt fenomen som formas av flera olika faktorer i den specifika kontexten (Kropp, 2004, s.678-679).

I materialet framträder ytterligare en utmaning för polisen i ärenden om våld i nära relation. En faktor som kan försvåra identifieringen av risk är normaliseringsprocessen som innebär att våldet över tid kan ha blivit en del av vardagen och därmed bagatelliseras av den som är utsatt. Anna beskriver hur denna insikt kräver att polisen ser bortom offrets berättelse för att förstå risken:

Det finns ju individer man har mött som har väldigt eh ja men att beteendet dom har blivit utsatta för, dom har normaliserat det. Eh att man skuldbelägger sig själv, att eh, att förminska det som har hänt. Det va inte så farligt, det va mitt fel, eh hade inte jag gjort så, så hade detta aldrig hänt. Kommer sådana tendenser fram så kan jag nog dra slutsatsen att detta inte är första gången något sådant händer. Då är man ju långt, långt i en process där man har under en längre tid blivit, ja men säkert nedtryckt både psykiskt och fysiskt, när man börjar skuldbelägga sig själv över någon annans dåliga beteende.

Anna beskriver att vissa utsatta personer kan ha normaliserat det våld de utsatts för, vilket kan ta sig uttryck i att de skuldbelägger sig själva eller förminskar det som har hänt genom att exempelvis säga "det var mitt fel" eller att "det var inte så farligt". Anna framhåller att sådana uttryck kan tolkas som tecken på att våldet pågått under en längre tid och att hon då drar "slutsatsen att detta inte är första gången något sådant händer". Utifrån symbolisk interaktionism kan denna situation förstås som en konflikt mellan olika *definitionspraktiker* där den som är utsatt och poliserna på plats förstår situationen på olika sätt, vilket kan försvåra *joint action* (Blumer, 1986, s. 5, 9). Polisen tolkar i detta fall händelsen som en del av ett återkommande mönster av våld, medan den som är utsatt inte gör det. Riskbedömningen kan därmed inte enbart baseras på den utsattas utsaga, utan kräver att polisen väger in hur situationen tolkas och förstås i själva interaktionen på plats.

Denna process är dessutom inte enbart individuell, utan riskkonstruktionen kan tolkas som en kollektiv process. Poliserna beskriver hur de inom patrullen delar observationer och kompletterar varandras tolkningar för att nå en gemensam definition av situationen. Jonas beskriver hur detta samarbete kan ta sig uttryck:

[...] det är väldigt svårt att avgöra liksom när det är ett våld i nära relation och när det faktiskt bara är en flickvän och en pojkvän som inte kommer överens om någonting liksom. [...] och då kan det vara ganska gött att ha en erfaren kollega som säger liksom att “Ja men har du tänkt på att hon står och skakar liksom och tittar ner i golvet?”. Så kanske jag säger “Nej men det har jag faktiskt inte gjort”. “Nej, så sån blir man ju inte om man har bråkat över disken till exempel”.

Jonas beskriver en utmaning i att skilja mellan en situation som rör våld i nära relation och när det är “en flickvän och en pojkvän som inte kommer överens”. Han lyfter att mer erfarna kollegor kan bidra genom att uppmärksamma kroppsliga uttryck såsom att någon “står och skakar” eller “tittar ner i golvet”. Detta samspel kan utifrån symbolisk interaktionism tolkas som ett exempel på *joint action*. Genom att Jonas kollega uppmärksammar honom på specifika symboler, som att kvinnan står och skakar, delas och ifrågasätts deras individuella observationer för att senare flätas samman till en gemensam tolkning och ett gemensamt agerande (Blumer, 1986, s. 9).

Sammanfattningsvis visar analysen att risk i praktiken är en socialt konstruerad och situationsbunden tolkningsprocess snarare än en objektiv sanning, som tar form i mötet mellan polisen och de berörda parterna (Walklate & Mythen, 2011, s. 107-108). Till skillnad från den formella ramen, där risk definieras genom riktlinjer, checklistor och direktiv, framträder risk i det empiriska materialet som något som kontinuerligt konstrueras i mötet mellan människor. Genom att polisen tolkar sinnesstämningar, kroppsspråk och miljö via *definitionspraktiker*, ges de olika “symbolerna” mening i situationen. Det är en kollektiv process där poliserna genom *joint action* förhandlar fram en gemensam bild av situationen för att kunna agera och ta beslut tillsammans. Riskens innebörd uppstår därmed först i den konkreta situationen, där polisen navigerar mellan tvetydiga signaler och de formella kraven.

Denna tolkningsprocess aktualiserar samtidigt frågan om hur poliser omsätter dessa bedömningar i praktiskt handlande, vilket leder analysen vidare till polisens handlingsutrymme i mötet mellan formella riktlinjer och den operativa verkligheten, det som inom rättssociologin benämns som *law in action* (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40).

5.3 Det reglerade handlingsutrymmet - Mellan magkänsla och organisatorisk kontroll

I denna tredje del av analysen fördjupas förståelsen av polisens handlingsutrymme, vilket i denna studie definieras som det utrymme för tolkning och professionellt omdöme som uppstår när poliser ska omsätta formella lagar och riktlinjer till praktiskt handlande (Turner & Rowe, 2026, s. 72-73). Med hjälp av begreppen *law in books* och *law in action* analyseras hur poliser navigerar mellan organisatoriska direktiv och de komplexa situationer som uppstår i det operativa arbetet (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40). Särskilt fokus riktas mot polisens professionella omdöme, tolkning och magkänsla som avgörande verktyg för att hantera komplexiteten i ärenden som rör våld i nära relation. Avsnittet analyserar även hur detta utrymme både används och förhandlas i polisernas arbete.

I mötet med våld i nära relation ställs ingripandepoliser inför komplexa situationer där formella riktlinjer ska omsättas till praktisk handling. I intervjuerna framgår det att polisernas handlingsutrymme påverkar deras sätt att agera och fatta beslut om risk i ärenden om våld i nära relation. Däremot framgår det att det råder delade meningar bland poliserna kring hur mycket handlingsutrymme de har och på vilket sätt det påverkar det operativa arbetet i dessa ärenden. I följande citat berättar Jonas om hur styrd han upplever att han är av jourhavande befäl i det praktiska arbetet:

Amen det skulle jag säga att vi är ganska styrda, rätt kul, från båda hållen liksom, där vi har blivit begränsade och där vi har blivit tvungna att göra mer liksom. Där vi hade en målsägande, hon satt i en bil utanför lägenheten då. Då hade hon sagt att eh hennes pojkvän hade typ så här kastat ägg på henne, eh dragit henne ner på marken liksom och sen krossat hennes solglasögon så. [...] Men då då tänker jag och min kollega att vi vill ju gå upp i lägenheten, vi vill göra någon form av husrannsakan för att fota av de här glasögonen, se brottsplatsen. Eh och eventuellt då om gärningsmannen är kvar så vill vi ju kanske gripa honom, eventuellt. Vi får se liksom, men då fick vi ju blankt nej av jourutredningsbefälet eh och min tolkning av det var att han tyckte inte att det fanns någon mening liksom. Eh han, han ville inte ens att vi skulle fota av brottsplatsen. Och där kände jag liksom att okej då har vi tappat hela det här med särskilt utsatta brottsoffer. Asså då jobbar vi inte med henne, utan då skiter vi i henne i princip.

I citatet beskriver Jonas en situation där han och hans kollega ville genomföra en rad åtgärder på platsen, bland annat se brottsplatsen, utföra en husrannsakan och eventuellt gripa gärningsmannen. Han berättar att jourhavande befäl gav dem “blankt nej” att utföra dessa åtgärder. Jonas beskriver att detta skapade en känsla av att “då jobbar vi inte med henne, utan då skiter vi i henne i princip”. Trots att Jonas och hans kollega, utifrån situationen på plats, ansåg att ytterligare åtgärder var nödvändiga, begränsades deras handlingsutrymme och möjlighet att agera av organisatoriska beslut uppifrån. Detta illustrerar tydligt spänningen mellan *law in books* och *law in action*, där patrullens egna bedömningar krockar med direktiv från jourhavande befäl (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40). I citatet kan en även se hur den polis som befinner sig närmast situationen inte nödvändigtvis är den som har störst möjlighet att påverka vilka åtgärder som faktiskt genomförs. Detta kan ses som en form av organisatorisk kontroll som, i linje med tidigare forskning, kan tolkas som ett uttryck för en begränsad tillit till ingripandepolisers förmåga att göra självständiga bedömningar i fält (Turner & Rowe, 2026, s. 73-74).

Medan Jonas beskriver sitt handlingsutrymme som tydligt begränsat av jourhavande befäl, framträder i Annas berättelse en annan erfarenhet där det organisatoriska beslutsfattandet snarare upplevs som förhandlingsbart genom dialog:

Eh jo men det är, dem, dem [jourhavande befäl] är ju förundersökningsledare på ärendet och styr ju vad vi ska göra. Men jag har svårt att se att om jag flaggar för att jag tycker vi ska göra det här och det här och har en motivering till det, att jag skulle bli hindrad att, att göra det. Det har jag svårt att se. Ne men, asså vi för ju dialog med dem och där gäller det ju, ja men att förmedla rätt bild, förmedla vad jag, vad jag tycker eller känner och har man då en grundad anledning till vad man vill göra och varför så har jag svårt att se att jag skulle bli ifrågasatt utan att dem stöttar mig i det beslutet och säger att vi ska göra så.

I Annas svar framträder en bild där samspelet mellan patrullen och jourhavande befäl beskrivs som samverkande snarare än styrande. Till skillnad från Jonas som beskriver hur han i en situation fick “blankt nej” från jourhavande befäl, beskriver Anna att hon har svårt att se att hon skulle bli hindrad eller ifrågasatt om man har “en grundad anledning till vad man vill göra och varför”. Hon upplever snarare att det är förhandlingsbart och att de stöttar henne i hennes beslut. En möjlig tolkning är att patrullens möjligheter att påverka besluten är

beroende av hur situationen förmedlas till jourhavande befäl. Eftersom befälet inte befinner sig på plats fungerar patrullen som deras ögon och öron, vilket kan göra deras beskrivningar avgörande för vilka åtgärder som bedöms vara legitima i ärendet. Detta framgår när Anna svarar på frågan om det finns situationer där jourhavande befäl och patrullen på plats gör olika bedömningar:

Nu har jag inget bra exempel på det men så kan det ju säkert va. Det är ju jourhavande befälet är ju inte på plats så det gäller ju å eh förmedla bilden av vad vi ser, vad vi hör, på ett sätt så att det blir verklighetstroget för de jourhavande befälet och ge dom ett underlag för att fatta rätt beslut från oss ute på plats. Eh och det är väl klart de, att det blir svårt vissa gånger om man ska förmedla en hel situation, eh över telefon, när du inte ser, när du inte hör, eller känner in stämningen där.

I citatet beskriver Anna hur patrullen behöver "förmedla bilden" av situationen till jourhavande befäl för att ge dem ett tillräckligt underlag att fatta beslut utifrån. Hon betonar samtidigt svårigheten i att återge "en hel situation" över telefon, särskilt när befälet inte själv kan se, höra eller känna in stämningen på platsen. Utifrån ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv kan detta förstås som en form av *definitionspraktik*, där polisen genom sitt språk och sina tolkningar bidrar till att ge mening åt situationen, för att i sin tur förmedla detta vidare till jourhavande befäl (Blumer, 1986, s. 5). Handlingsutrymmet framträder här inte enbart i det direkta ingripandet på plats, utan även i polisens möjlighet att påverka hur situationen tolkas och förstås av jourhavande befäl. En möjlig tolkning är att polisens handlingsutrymme ger dem en möjlighet att inte enbart återge objektiva fakta, utan aktivt välja ut, organisera och betona vissa aspekter av händelsen i sin kommunikation med jourhavande befäl (Walklate & Mythen, 2011, s. 107). Hur situationen definieras av poliserna på plats blir därmed avgörande för vilka åtgärder som bedöms som legitima och nödvändiga av jourhavande befäl.

Ett återkommande tema i polisernas berättelser är betydelsen av magkänsla och intuition vid bedömningar på plats. Trots att polisarbetet kopplat till ärenden om våld i nära relation blivit mer standardiserat genom checklistor, beskriver flera av poliserna att det personliga omdömet kan vara avgörande för att identifiera risker som inte är omedelbart synliga. På frågan om vilken roll magkänsla spelar i den initiala riskbedömningen, svarar Gustav följande:

Ja men lite, jag skulle inte säga jättemycket inledningsvis, men det kan ju absolut göra det. För att har vi inga tecken på att något har hänt, men magkänslan säger att här står det jättedåligt till liksom. Men jag har inget konkret som jag kanske kan hänga upp det på. [...] Men har du då en magkänsla att här, asså även om hon inte säger någonting, så har någonting hänt här och då kanske du ger det ärendet någon timme och till slut kanske du får personen till att prata. Så den kan absolut spela stor roll när det är liksom otydligt eller när det inte finns något konkret.

Gustav beskriver hur magkänslan fungerar som en vägvisare när tydliga eller konkreta tecken på våld saknas. Han framhåller att det kan uppstå situationer där “magkänslan säger att här står det jättedåligt till”, men att det inte finns något konkret att “hänga upp det på”. Gustavs beskrivning visar att när de formella riktlinjerna inte erbjuder tillräcklig vägledning på grund av bristande bevisning så blir polisens professionella omdöme och intuition centrala verktyg i det praktiska arbetet. Att polisen väljer att “ge ärendet någon timme” trots att det saknas konkreta tecken på våld kan tolkas som ett tydligt exempel på hur rättslig praxis, *law in action*, formas i stunden genom ingripandepolisens handlingsutrymme (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40). Handlingsutrymmet möjliggör här för polisen att agera utifrån magkänsla, snarare än enbart utifrån formella kriterier eller synlig bevisning. Detta bekräftas även av tidigare forskning som framhåller att standardiserade riskbedömningsverktyg ofta kompletteras eller till och med ersätts av information utanför de formella ramarna. Svalin och kollegor (2018, s. 73.77) fann att polisens faktiska bedömningar i hög grad påverkas av faktorer av personlig karaktär, såsom intuition, snarare än enbart av de objektiva kriterierna i verktygen.

Sammantaget visar detta hur handlingsutrymmet används och förhandlas av ingripandepoliser i ärenden om våld i nära relation. Polisernas möjlighet att agera formas av organisatoriska beslut från jourhavande befäl, polisernas magkänsla och professionella omdöme, samt i dialogen mellan de två aktörerna. Materialet synliggör spänningen mellan *law in books* och *law in action*, där det praktiska arbetet präglas av tolkningar, förhandlingar och situationsanpassade bedömningar. Samtidigt visar polisernas berättelser att det finns flera faktorer som gör ingripandepolisens arbete med våld i nära relation svårt i praktiken, vilket diskuteras vidare i nästa avsnitt.

5.4 Komplexitet och barriärer i frontlinjen

Analysens sista del behandlar de komplexa hinder och barriärer i den operativa verkligheten som komplicerar tillämpningen av formella riktlinjer. Även om det empiriska materialet synliggör att det finns tydliga formella riktlinjer för hur riskbedömningar ska genomföras, framgår det i polisernas berättelser att den operativa verkligheten rymmer en rad barriärer som komplicerar arbetet. Faktorer som resursbrist, språkliga förbistringar och kulturella skillnader kan leda till svårigheter i det praktiska arbetet. Utöver dessa strukturella faktorer undersöks även de informella aspekterna av polisarbetet, såsom hur attityder och yrkesmässig avtrubbning inom poliskulturen kan påverka motivationen och de beslut som fattas i fält.

I intervjuerna framgår det att ärenden om våld i nära relation är komplexa och svåra att arbeta med. I följande citat beskriver Gustav olika svårigheter i det initiala arbetet med dessa ärenden, där språkliga förbistringar och kulturella skillnader är två framträdande hinder:

[...] Det är svårt att styrka egentligen vad som har hänt om det inte är uppenbart att eh, att de är upprörda eller skadade i värsta fall eller så när man kommer dit, två parter, vi jobbar ju med att man, att man delar sig, sårar på parterna och får varsin, deras historia eh. Det kan vara att det har varit ett högljutt gräl, det behöver inte vara fysiskt ju. Eh det kan vara att ungarna har stimmat och fört oväsen, grannarna störs utav det. Eh. Så det är svårt, eh, och eh arbeta i är min bild. Läger vi till ytterligare ett lager om, eh där är språkliga förbistringar, att eh det är utlandsfödda personer, ofta när de har niqab eller liknande åh, eh svårt att nå fram till dem här parterna.

I citatet beskriver Gustav hur “språkliga förbistringar” och att ärenden som involverar “utlandsfödda personer” skapar ytterligare svårigheter i arbetet med våld i nära relation och att detta kan göra det “svårt att nå fram till dem här parterna”. Ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv kan detta förstås som en utmaning för polisens *definition praktiker*, där polisen försöker skapa mening och definiera vad som faktiskt har inträffat (Blumer, 1986, s. 5). Eftersom mening skapas genom interaktion, måste poliserna tolka symboler som ord, kroppsspråk och sinnesstämningar för att definiera om en situation är riskfylld. Om kommunikationen är bristfällig störs den *joint action* som ett polisiärt ingripande kräver, där polisen och de inblandade parterna tillsammans försöker skapa en gemensam förståelse av situationen för att fortsatt kunna handla (ibid. s. 5). När en

gemensam språklig eller kulturell grund saknas, försvåras parternas möjlighet att skapa den förståelse som krävs för att kunna utföra en riskbedömning i ärendet.

Gustavs beskrivning av detta “ytterligare lager” av komplexitet synliggör hur riskbedömningar i praktiken kan ses som beroende av situationella förutsättningar som inte fullt ut kan förutses i de formella riktlinjerna. När kommunikationen brister framstår polisens möjlighet att tolka situationen som begränsad, vilket i sin tur kan påverka bedömningen av risk och åtgärderna i det enskilda ärendet. Detta synliggör klyftan mellan *law in books* och *law in action* (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 11). Tidigare forskning pekar i samma riktning och framhåller att polisarbetet präglas av en stor variation av komplexa och instabila situationer i fält, vilket gör det svårt att i förväg fastställa instruktioner för varje enskilt ingripande (Turner & Rowe, 2026, s.73-74).

Utöver språkliga förbistringar och kulturella skillnader framgår det i intervjuerna att yttre faktorer såsom tid och resurser kan påverka det initiala arbetet i ärenden om våld i nära relation. Gustav svarar på frågan om hur han upplever att tid och resurser påverkar möjligheten att göra riskbedömningar:

Intervjuare 2: Finns det andra yttre faktorer, såsom tid och resurser, som påverkar hur du gör dina bedömningar i de här situationerna?

Gustav: Mm absolut. Eller bedömningar, men hur jag gör arbetet liksom i situationen påverkas av tid och resurs. Eh men bedömningar skulle jag säga, asså, ja, jag kommer, oavsett hur mycket patruller jag har på plats så kommer jag nog göra samma bedömning. Sen så i och för sig, har jag fler patruller som då kan höra en granne, asså säg att jag har ett förhör med målsägande som säger att ingenting har hänt, han har bara örfilat mig, “bara örfilat mig”. Och sen så pratar jag med en granne och annars är han jättesnäll, han har druckit lite för mycket just idag. Och sen så pratar jag med en granne som säger att såhär är det hela tiden och hon skriker, han skriker att han ska döda henne varenda kväll. Eh den påverkar ju, och har jag då inte tillräckligt med resurser så kanske jag inte kan höra grannen och då kanske jag inte griper personen för jag har bara den här örfilen som hon berättar om eller han berättar om. Så att den kan ju påverka i mitt beslut.

I citatet framgår det att faktorer som tid och resurser inte nödvändigtvis förändrar själva riskbedömningen, utan snarare polisens möjlighet att agera i situationen. Gustav säger att “oavsett hur mycket patruller jag har på plats så kommer jag nog göra samma bedömning”, men betonar samtidigt att när de “inte har tillräckligt med resurser” kan det påverka vilka åtgärder som vidtas och inte. Om det exempelvis saknas resurser för att höra grannar kan relevant information utebli, vilket i sin tur kan påverka ärendets fortsatta hantering eller leda till att de “inte griper personen”. Resursfrågan kan därmed förstås som en strukturell barriär som skapar ett behov av prioriteringar i arbetet. Detta är i linje med tidigare forskning som säger att polisens begränsade resurser tvingar fram en selektivitet i arbetet (Rowe, 2007, s. 280). Trots att formella riktlinjer, *law in books*, föreskriver en grundlig utredning i dessa ärenden innebär den operativa verkligheten, *law in action*, att poliserna tvingas välja bort vissa åtgärder på grund av exempelvis tids- eller resursbrist (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 40).

Utöver dessa mer strukturella faktorer framträder även beskrivningar av hur individuella inställningar och förhållningssätt kan påverka polisens arbete i praktiken. Flera poliser beskriver hur vissa kollegor tappat engagemanget och ibland blir mindre benägna att vidta åtgärder i vissa ärenden. Jonas uttrycker det på följande sätt:

[...] Men jag har absolut kollegor som jag känner att, eh, ja men åker vi på dem här grejerna då kommer de försöka leta efter en anledning till att inte skriva någonting. Om man ska vara helt ärlig. Eh, asså jag tror inte det, jag tror inte det har någonting att göra med, eh, ärendet i sig utan det handlar nog bara om att göra med hur dem är generellt liksom. Jag vet, jag har kollegor, asså det spelar ingen roll om det handlar om lägenhetsbråk eller om våld i nära relation eller om det handlar om stölder eller det handlar om liksom vafan som helst sådana grejer liksom. Vissa känner, vissa får jag känslan av att dem känner liksom att dem nej men “jag har gjort mitt liksom”. Eh, det här är bara ett tråkigt pass, asså det blir ju, arbetet blir ju slentrianmässigt liksom.

När Jonas beskriver att kollegor ibland “letar efter anledningar till att inte skriva någonting”, synliggörs hur individuella erfarenheter och attityder kan påverka vilka åtgärder som vidtas i praktiken. Här framställs *law in action* som en process där individens motivation och attityd blir avgörande för vad i riktlinjerna, *law in books*, som tillämpas eller inte. Här framträder handlingsutrymmet inte enbart som en möjlighet för intervention, utan även som en möjlighet

att avstå från att agera. *Law in action* handlar därmed inte enbart om vilka åtgärder som genomförs, utan också om vilka handlingar som väljs bort i konkreta situationer. Detta synliggörs i citatet när Jonas berättar om situationer där engagemanget är lägre och poliserna känner att “jag har gjort mitt liksom” och att “det här är bara ett tråkigt pass”. Utifrån detta kan handlingsutrymme tolkas som en förutsättning för både aktivitet och passivitet i polisens arbete, där individuella tolkningar, motivation och prioriteringar påverkar hur riktlinjer omsätts i praktiken. En kan anta att detta riskerar att påverka hur risk identifieras och vilka åtgärder som vidtas i ärenden om våld i nära relation. Således kan det förstås som att handlingsutrymmet inte enbart är strukturellt givet, utan även beroende av hur det omsätts i praktiken av den enskilda polisen.

Vidare beskriver en annan polis, Gustav, hur tidigare livserfarenheter kan påverka hur polisen ser på och engagerar sig i dessa ärenden:

Absolut och det är mycket vad man har med sig liksom i bagaget. Asså har jag till exempel en, uppvuxen med att mamma slår papp..., eller att pappa slår mamma då kommer jag kanske engagera mig mycket mer i de här ärendena än en polis som bara vill jobba mot narkotika, eh då kommer jag tycka att de här ärendena är, nu får ni ta mig rätt men att dem här ärendena är skit, för att jag kommer vara där i liksom fem timmar och sen kommer det bara leda till att hon tar tillbaka sin anmälan och sen så släpps han ut, oavsett vad jag gör typ.

I citatet framträder hur polisens tidigare erfarenheter och “vad man har med sig liksom i bagaget” kan påverka det praktiska arbetet. Ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv kan tidigare erfarenheter fungera som en tolkningsram som påverkar hur ärendet förstås och värderas av ingripandepoliser. Poliserna tolkar inte bara den aktuella situationen, utan definierar och ger den mening genom olika *definitionspraktiker* (Blumer, 1986, s. 5). I detta fall framträder hur polisens erfarenhet kan leda till olika definitioner av samma typ av ärende, där vissa poliser definierar ärenden som särskilt viktiga medan andra menar att “dem här ärendena är skit”. Gustav betonar att om man exempelvis är uppvuxen med våld i hemmet, kan detta göra att man är mer engagerad i dessa ärenden, än någon som inte haft den upplevelsen. Polisens tidigare erfarenhet kan således påverka hur de konstruerar, tolkar och ger mening åt risk i ärenden om våld i nära relation. Detta bekräftas även av tidigare

forskning som framhåller att risk i praktiken är en socialt konstruerad och situationsbunden tolkningsprocess snarare än en objektiv sanning (Walklate & Mythen, 2011, s. 107-108).

Gustav utvecklar även hur dessa tolkningsramar inte är statiska, utan kan förändras över tid i takt med erfarenhet inom polisyrket:

Det är tyvärr, så kan man väl säga, att det kan komma efter ett tag. Asså som ny polis så kommer du ut, det är både en fördel och en nackdel att vara en ny polis. Men kommer du ut som ny polis så har du ju så här ett hjärta av att, eller din inställning är att du ska hjälpa allt och alla och du ska ställa allt till rätta typ. Har du jobbat i eh ett tag så inser du att du inte kan rädda alla även om du har liksom världens bästa inställning och så för att det är inte, det räcker inte till. Och då kan man ju liksom tappa i motivation att jobba med det.

Här framträder hur erfarenhet i polisyrket kan leda till en förändring i polisers syn på sitt uppdrag. Gustav menar att man som ny polis har inställningen "att du ska hjälpa allt och alla" medan de som arbetat längre har kommit till insikt med att "du inte kan rädda alla". Ur ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv kan detta förstås som att polisers *definitionspraktiker* och tolkningar kontinuerligt omformas genom upprepade sociala interaktioner och möten i ärenden som rör våld i nära relation (Blumer, 1986, s. 5). När poliser över tid erfar att vissa insatser inte leder till önskat resultat, kan detta antas påverka hur de definierar vad som är möjligt och meningsfullt att göra i liknande ärenden i framtiden. När Gustav uttrycker att poliser kan "tappa i motivation att jobba med det" kan en tolka det som att det i förlängningen kan påverka hur risk bedöms samt vilka åtgärder som prioriteras i ärenden om våld i nära relation. Detta kan förstås som att risk inte utgör en fast kategori, utan snarare konstrueras och omförhandlas genom erfarenhet.

Sammantaget visar denna del av analysen att ingripandepolisens arbete med riskbedömning i ärenden om våld i nära relation präglas av en rad olika hinder. Dessa hinder, oavsett om det är strukturellt i form av resursbrist eller individuellt som i minskad motivation, påverkar hur situationen förstås och hanteras i praktiken. Polisens arbete med att bedöma risk i frontlinjen formas snarare genom en ständig förhandling mellan polisens vilja, organisationens resurser och situationens komplexitet.

6. Avslutande diskussion

Denna studie har undersökt hur risk konstrueras, tolkas och förstås av ingripandepoliser, samt hur deras handlingsutrymme används och förhandlas under den första insatsen i ärenden om våld i nära relation. Detta har undersökts genom följande forskningsfrågor: "Hur konstruerar och tolkar ingripande poliser begreppet "risk" i ärenden om våld i nära relation?" och "Hur används och förhandlas ingripandepolisers handlingsutrymme i samband med beslut om risk i ärenden om våld i nära relation?". Inledningsvis kommer de mönster som identifierats i analysen att diskuteras, därefter kommer vi att i det avslutande stycket besvara den aktuella studiens forskningsfrågor.

Genom att analysera intervjumaterialet med hjälp av begreppen *law in books* och *law in action* samt begreppen *definitionspraktiker* och *joint action* från symbolisk interaktionism, framträder en tydlig bild av att risk i polisens arbete inte kan förstås som ett stabilt och objektivt mätbart fenomen. Det är en socialt konstruerad process som formas i kontinuerlig växelverkan mellan formella strukturer, professionell tolkning och den konkreta interaktionen i fält. Detta ligger i linje med tidigare forskning som betonar att risk i polisiärt arbete ofta är situationsberoende och präglad av professionella bedömningar, snarare än enbart av standardiserade verktyg (Walklate & Mythen, 2011, s. 108).

Ett centralt bidrag i studien är att den visar hur *law in books* och *law in action* inte bör förstås som separata eller motsatta fenomen, utan som ömsesidiga, beroende dimensioner i samma process. De formella riktlinjerna i form av checklistor, utbildning och organisatoriska direktiv skapar en viktig struktur som både styr och stödjer arbetet, men dessa är samtidigt beroende av hur den konkreta situationen och dess komplexitet tolkas av ingripandepolisen själv. Detta innebär att den formella ramen i praktiken fungerar mer som ett tolkningsstöd som ger riktning åt poliserna i frontlinjen, än som en fullständig beslutsmodell. Här framträder en viktig spänning, standardisering skapar enhetlighet och rättssäkerhet, men riskerar samtidigt att inte fullt ut fånga de subtila och situationsbundna aspekter som präglar våld i nära relation. Detta blir särskilt tydligt i situationer där informationen är ofullständig, motsägelsefull eller präglad av normaliserade våldsmönster.

Samtidigt visar analysen att riskkonstruktionen i hög grad är en interaktiv process. Genom ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv synliggörs hur poliser inte enbart registrerar

information, utan aktivt skapar mening genom *definitionspraktiker* (Blumer, 1986, s. 5). Mening finns inte i observationerna i sig, utan det krävs att poliserna tillskriver dem mening genom att tolka miljö, kroppsspråk och sinnesstämning i den specifika situationen. Risk framträder därmed som något situationsbundet och relationellt, snarare än något som kan fastställas i förväg genom standardiserade kriterier.

Ytterligare ett viktigt resultat är att denna riskkonstruktion inte är en individuell process. Genom interaktionen mellan parterna på plats och löpande avstämningar med varandra och jourhavande befäl, deltar samtliga aktörer i en *joint action* där risk definieras i en kollektiv tolkningsprocess som möjliggör handlande (Blumer, 1986, s. 9). Detta innebär att riskbedömningen i praktiken är resultatet av en pågående förhandling, snarare än en enskild professionell bedömning.

Samtidigt synliggör studien flera spänningar och begränsningar i det nuvarande arbetssättet. Standardisering och ökade formella krav kan bidra till rättssäkerhet och likvärdighet, men riskerar också att förenkla en verklighet som i praktiken är komplex, dynamisk och ofta motsägelsefull. Detta skapar ett potentiellt glapp mellan den organisatoriskt önskade riskbedömningen och den som faktiskt görs i fält. I detta glapp spelar handlingsutrymme en central roll i översättningen mellan formella riktlinjer, *law in books*, och faktisk praktik, *law in action* (Baier, Svensson & Nafstad, 2018, s. 11). Detta utrymme möjliggör flexibilitet och situationsanpassning, men innebär samtidigt att riskbedömningar i hög grad blir beroende av individuella erfarenheter, tolkningar och lokala praktiker. Detta kan skapa variation i hur liknande situationer hanteras. Ytterligare en begränsning i arbetet med riskbedömning som studien synliggör är att de i hög grad påverkas av kontextuella faktorer såsom språkliga hinder, resursbrist och erfarenhet. Detta innebär att möjligheten att genomföra likvärdiga riskbedömningar kan variera beroende på situationens yttre omständigheter samt beroende på vilken polis som utför bedömningen.

Studien har vissa begränsningar som är viktiga att beakta vid tolkningen av resultaten. Dessa begränsningar rör inte enbart metodvalen i sig, utan även hur resultaten kan förstås och tolkas. Urvalet består av ett litet antal intervjupersoner, vilket innebär att resultaten inte kan generaliseras till hela poliskåren. Samtidigt har studien haft ett kvalitativt och explorativt syfte, där fokus ligger på att skapa en djupare förståelse för hur risk konstrueras i praktiken snarare än att fastställa generella mönster. Resultaten bör därför förstås som analytiska

exempel på hur risk kan konstrueras i praktiken, snarare än som en generell beskrivning av hur alla poliser arbetar. Utöver urvalets storlek bygger studien enbart på polisens egna beskrivningar av sitt arbete. Detta innebär att resultatet speglar hur riskbedömning förstås och motiveras, snarare än hur den nödvändigtvis alltid genomförs i praktiken. Det kan även finnas en risk att intervjupersonerna framställer sitt arbete i linje med organisationens ideal, vilket bör beaktas i relation till slutsatserna som dras.

För framtida forskning vore det värdefullt att inkludera ett större och mer varierat urval av poliser. Vidare kan det vara relevant att närmare undersöka hur olika organisatoriska nivåer inom polisen samspelar i riskbedömningar, exempelvis hur beslut förändras i övergången mellan patrull, jourhavande befäl och vidare utredningsled. Denna studie är begränsad till Polisregion Syd, vilket gör att det skulle vara relevant att studera olika geografiska områden eller poliskulturer. Detta för att se om det finns variationer i hur ingripande poliser konstruerar och tolkar begreppet risk samt i hur handlingsutrymmet används och förhandlas.

Avslutningsvis kan vi konstatera att svaret på våra frågeställningar vilar i den komplexa spänningen mellan den formella ramen och den operativa verkligheten. Genom att belysa hur ingripandepoliser konstruerar och tolkar risk, har studien visat att risk inte är ett statiskt eller objektivt mått, utan en social konstruktion som växer fram genom interaktion och *definitionspraktiker* på plats. Vidare synliggörs hur handlingsutrymmet fungerar som en förutsättning för att omsätta *law in books* till *law in action*. Det är i detta utrymme som risk får sin praktiska innebörd, där polisens professionella bedömning tar form samt där dess osäkerhet och komplexitet blir som mest synlig. Att förstå riskbedömning som en aktiv, socialt konstruerad process snarare än en mekanisk tillämpning av regler är avgörande för att greppa de utmaningar poliser möter i frontlinjen vid ärenden om våld i nära relation.

7. Referenslista

Litteratur

Baier, M., Svensson, M., Nafstad, I. (2018). *Om rättssociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Blumer, H. (1986[1969]). *Symbolic interactionism: perspective and method*. Berkeley: University of California Press.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan. Stockholm: Liber

Tavory, I., & Timmermans, S. (2014). *Abductive analysis: Theorizing Qualitative Research*. The University of Chicago Press.

Vetenskapliga artiklar

Ariza, J., Robinson, A., & Myhill, A. (2016). Cheaper, faster, better: Expectations and Achievements in Police Risk Assessment of Domestic Abuse. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 10(4), pp. 341-350. doi:10.1093/police/paw023

Belfrage, H., Strand, s. , Storey, J. E., Gibas, L. A., Kropp, P. R., & Hart, s. D. (2012). Assessment and management of risk for intimate partner violence by police officers using the Spousal Assault Risk Assessment Guide (SARA). *Law and Human Behavior*, 36(1), pp. 60–67. doi:10.1007/s10979-011-9278-0

Brännvall, M. & Ekström, V. (2023). Immediate and coordinated responses to domestic violence: exploring the window of opportunity concept. *Journal of Gender-Based Violence*, 7(2), pp. 288-303. doi:10.1332/239868021X16693145720089

Trujillo, M.P., & Ross, S. (2008). Police Response to Domestic Violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(4), pp. 454-473. doi:10.1177/0886260507312943

Kropp, P.R. (2004). Some Questions Regarding Spousal Assault Risk Assessment. *Violence Against Women*, 10(6), pp. 676-697. doi:10.1177/1077801204265019

Rowe, M. (2007). Rendering Visible the Invisible. *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 17(3), pp. 279-294. doi.org/10.1080/10439460701497352

Svalin, K., Mellgren, C., T. Levander, M., & Levander, S. (2018). Police employees' violence risk assessments: The predictive validity of the B-SAFER and the significance of protective actions. *International Journal of Law and Psychiatry*, 56(71), pp. 71-79.
doi:10.1016/j.ijlp.2017.09.001

Turner, E. R., & Rowe, M. (2026). Beyond 'police discretion': The need for a new conceptual vocabulary. *Theoretical Criminology*, 30(1), 68. pp. 68-87. doi:10.1177/13624806241297311

Walklate, S. & Mythen, G. (2011). Beyond risk theory: Experiential knowledge and 'knowing otherwise'. *Criminology & Criminal Justice*, 11(2), pp. 99-113.
doi:10.1177/1748895811398456

Rapporter

Brottsförebyggande rådet. (Rapport 2024: 4). Brott i nära relation: Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden.

https://bra.se/download/18.63eed38e192716a4afc1536/1728997063093/2024_4-Brott-i-nara-relation.pdf

Hemsidor

Polisen (2025). *Brott i nära relation*.

<https://polisen.se/utsatt-for-brott/polisanmalan/hat-hot-och-vald/vald-i-nara-relationer/brott-i-nara-relationer/> [2026-03-27]

Polisen (2026). *Våld i nära relation - brott som inte syns*.

<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/mitt/2026/mars/vald-i-nara-relation---brott-som-inte-syns/#:~:text=Det%20grova%20v%C3%A5ldet%20i%20relationer,merparten%20av%20brotten%20sker%20inomhus.> [2026-04-14]

Polisen (2025). *Våld är inte en privatsak*.

<https://polisen.se/utsatt-for-brott/polisanmalan/hat-hot-och-vald/vald-ar-inte-en-privatsak/> [2026-04-08]

Socialstyrelsen (2019/2025). *Våld i nära relation*.

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/> [2026-03-27]

Intervju-guide

1. Bakgrund/erfarenhet

- Kan du kort berätta om din roll inom polisen och hur länge du har arbetat som ingripandepolis?
- Hur ofta möter du ärenden som rör våld i nära relation?
- Har du fått någon utbildning kring hur du ska gå tillväga i sådana ärenden?

2. Första ingripandet i våld i nära relation

- Kan du beskriva hur ett typiskt ingripande i ett ärende om våld i nära relation brukar gå till?
- Vad upplever du är viktigast att fokusera på initialt i sådana ärenden?
- Vilka faktorer brukar du särskilt uppmärksamma när du bedömer situationen?
- Vad brukar vara svårast i den situationen?
- Vad påverkar vilka beslut du tar på plats?

3. Handlingsutrymme

- Finns det några riktlinjer eller mallar som ni jobbar efter när ni gör riskbedömningar i ärenden om våld i nära relation?
- Om ja, hur upplever du att dessa fungerar i praktiken?
- Finns det situationer där riktlinjerna är svåra att tillämpa i praktiken?

- Hur styrda upplever du att dina beslut är av riktlinjer och lagar när du fattar beslut i dessa ärenden?
- Hur hanterar du situationer där riktlinjer och din egen bedömning inte helt överensstämmer?
- Hur upplever du dina möjligheter att fatta egna beslut i den här typen av situationer?
- Vilken roll spelar erfarenhet i dina bedömningar?
- Vilken roll spelar intuition och magkänsla i dina bedömningar?

4. Hur risk förstås och bedöms

- När du tänker på ordet “risk” i sådana här ärenden, vad betyder det för dig?
- Hur avgör du om det finns en hög risk för upprepat våld?
- Vilka tecken eller signaler hos de inblandade personerna brukar du särskilt uppmärksamma?
- Har ditt sätt att bedöma risk förändrats med din erfarenhet som polis?
- Finns det situationer där du och dina kollegor bedömer samma situation olika? Hur går ni tillväga då?
- Om du någon gång upplever att informationen är begränsad, hur brukar du då gå tillväga för att göra en riskbedömning?

5. Förutsättningar som påverkar riskbedömningen

- Finns det andra yttre faktorer som du upplever påverkar hur du gör dina bedömningar i sådana situationer?
- Kan du ge exempel på en situation där sådana omständigheter påverkade ditt arbete eller dina beslut?

Eventuella följdfrågor om de inte förstår vad vi menar med yttre omständigheter:

- Hur upplever du att tid och resurser påverkar möjligheten att göra en riskbedömning?

6. Avslutning

- Finns det något du vill lägga till?
- Fanns det någon fråga du förväntat dig, som vi inte ställt?
- Har vi missat något som du tycker är relevant för vårt arbete?